

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2

วิทยานิพนธ์

ของ

สุธรรม ตรีวิเศษ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กันยายน 2562

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**THE STATE OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN SCHOOLS
UNDER SURIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 2**

Sutham Triwiset

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in
Educational Administration**

September 2019

Copyright of Buriram Rajabhat University

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัย และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F- distribution
df	แทน	ค่าความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ความแปรปรวน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of Square)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่ง การวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของ โรงเรียน

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ในส่วนต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งปรากฏดังตารางที่ 4.1 ต่อไปนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

ลักษณะของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	280	100
1. สถานภาพตำแหน่ง		
2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	140	50.00
2.2 ครู	140	50.00
2. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน		
3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก	144	51.43
3.2 โรงเรียนขนาดกลาง	116	41.43
3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	20	7.14

จากตาราง 4.1 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 280 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ครู จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน พบว่า ขนาดของโรงเรียนที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 51.43 รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 41.43 และเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ดังปรากฏในตาราง 4.2 - 4.5 ต่อไปนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1. ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา	4.35	0.48	มาก	1
2. ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.13	0.34	มาก	3
3. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.23	0.42	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.24	0.40	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.23$) และด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$) ตามลำดับ

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้าน การควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระดับผลของการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของแต่ละมาตรฐาน การศึกษาไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตร วิทยาลัยฯ ความต้องการของชุมชนและพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ	4.39	0.51	มาก	2
2. สถานศึกษามีการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้	4.56	0.52	มากที่สุด	1
3. มีการกำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานไว้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มงานจนสรุปผลงาน	4.31	0.56	มาก	6
4. สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนา เพื่อการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.33	0.52	มาก	4
5. สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหาร การจัดแบ่ง สายงานตามความถนัดเพื่อเตรียมการรองรับการ ประเมินมาตรฐานการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.29	0.56	มาก	7
6. สถานศึกษาการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่เอื้อ ต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.21	0.55	มาก	9
7. สถานศึกษาเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นวิทยากรให้ความรู้ แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.96	0.71	มาก	12
8. สถานศึกษาให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม ในการวางแผน การดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา	4.26	0.65	มาก	8

ตาราง 4.3 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระดับผลของการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
9. สถานศึกษามีการจัดประชุมบุคลากร ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง	4.32	0.64	มาก	5
10. บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	4.06	0.67	มาก	11
11. สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดความสำคัญของความสำคัญของงานเพื่อให้เหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	4.20	0.65	มาก	10
12. สถานศึกษาดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด	4.34	0.58	มาก	3
เฉลี่ยรวม	4.35	0.48	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2 สถานศึกษามีการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา คือ ข้อ 1 สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของแต่ละมาตรฐานการศึกษาไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตร วิทยุทัศน์ ความต้องการของชุมชนและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ($\bar{X} = 4.39$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 7 สถานศึกษาเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.96$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระดับผลของการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
13. สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือและเอกสารเกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.30	0.50	มาก	2
14. สถานศึกษาวางกรอบในการประเมินอย่างชัดเจน สมบูรณ์ เครื่องมือมีความเหมาะสมตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้	4.18	0.44	มาก	7
15. สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศกำกับติดตามงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อเป็นการให้กำลังใจและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามแผน	4.21	0.57	มาก	6
16. สถานศึกษาจัดแบ่งหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและตรวจสอบระหว่างการดำเนินงานตามแผน เก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ	4.23	0.52	มาก	5
17. สถานศึกษาแปลความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	4.34	0.56	มาก	1
18. สถานศึกษาจัดทำแผนกำกับ ติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.25	0.51	มาก	4
19. สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามประเมินผลและให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุง	4.05	0.47	มาก	10
20. สถานศึกษาพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ	4.28	0.53	มาก	3

ตาราง 4.4 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระดับผลของการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
21. สถานศึกษานำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน โดยสรุปเป็นภาพรวมเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปี การศึกษา	4.11	0.35	มาก	8
22. สถานศึกษานำผลการตรวจสอบการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนา หรือปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	4.09	0.36	มาก	9
เฉลี่ยรวม	4.13	0.34	มาก	

จากตาราง 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 17 สถานศึกษาแปลความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมา คือ ข้อ 13 สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือและเอกสารเกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.30$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 19 สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามประเมินผลและให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุง ($\bar{X} = 4.05$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายชื่อ

สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระดับผลของการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
23. สถานศึกษามอบหมายหน้าที่ในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.28	0.53	มาก	1
24. สถานศึกษากำหนดวิธีการและเกณฑ์การประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน	4.28	0.53	มาก	1
25. สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณที่เอื้อต่อการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา	4.10	0.55	มาก	6
26. สถานศึกษาจัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ	4.25	0.52	มาก	2
27. สถานศึกษานำผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษา	4.13	0.52	มาก	5
28. สถานศึกษารวบรวมผลการดำเนินงานและ การประเมินผลทุกภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา	4.23	0.51	มาก	3
29. สถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศและจัดเก็บ เป็นข้อมูล รายงานผลการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้ตัดสินใจในการบริหาร และนำเสนอต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.05	0.50	มาก	7
30. สถานศึกษารายงานความก้าวหน้าในการดำเนิน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.21	0.56	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.23	0.42	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 24 สถานศึกษากำหนดวิธีการและเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน และข้อ 23 สถานศึกษามอบหมายหน้าที่ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ ข้อ 26 สถานศึกษาจัดทำแผนการนิเทศติดตาม กำกับกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศและจัดเก็บเป็นข้อมูล รายงานผลการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้ตัดสินใจในการบริหาร และนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.05$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ดังปรากฏในตาราง 4.6

ตาราง 4.6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ผู้บริหาร		ครู		T
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา	4.48	0.50	4.23	0.42	4.52**
2. ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.14	0.34	4.12	0.33	0.36
3. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.23	0.42	4.24	0.43	0.14
รวมเฉลี่ย	4.28	0.43	4.20	0.37	1.80

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.6 พบว่า คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและด้านการประเมินคุณภาพศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน	Df	SS	MS	F
การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา				
1. ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.51	0.752	3.33*
ภายในกลุ่ม	277	62.49	0.226	
รวม	279	64.00		
2. ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.03	0.014	0.13
ภายในกลุ่ม	277	31.34	0.113	
รวม	279	31.37		
3. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.27	0.035	0.18
ภายในกลุ่ม	277	28.65	0.116	
รวม	279	49.91		
รวมทุกด้าน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.50	0.052	1.08
ภายในกลุ่ม	277	24.30	0.158	
รวม	279	24.80		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละด้าน จึงได้ทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ่ ดังปรากฏในตาราง 4.8 ดังนี้

ตาราง 4.8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3.7553	4.0789	4.1256
ขนาดเล็ก	3.7553	-	0.2001**	0.2743**
ขนาดกลาง	4.0789		-	0.0742
ขนาดใหญ่	4.1256			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.8 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ดังปรากฏในตาราง 4.9 ต่อไปนี้

ตาราง 4.9 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ควรมีคู่มือและเครื่องมือในการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน	18	32.14
2.	ควรมีการกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	15	26.79
3.	ศึกษานิเทศก์ควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจและช่วยเหลือโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	10	17.86
4.	บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	8	14.29
5.	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด	5	8.92
	รวม	56	100.00

จากตาราง 4.9 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้แสดงความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีคู่มือและเครื่องมือในการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ชัดเจน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14 รองลงมาคือ ควรมีการกำหนดทิศทางหรือ แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 26.79 และศึกษานิเทศก์ควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจและช่วยเหลือโรงเรียน

เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษาและผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2 จำนวน 218 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 218 คน ครู จำนวน 218 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 436 คน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 - 610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 218 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน และครูจำนวน 140 คน รวมทั้งสิ้น 280 คน โดยใช้สถานภาพตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ หลังจากนั้น นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าที่อยู่ระหว่าง 1.80 ถึง 4.75 หลังจากนั้นหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค ผลปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่น .911

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2 พร้อมแบบสอบถาม จำนวน 280 ฉบับ ส่งไปยังโรงเรียนเป้าหมาย แล้วติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ภายในเวลาที่กำหนด แบบสอบถามจำนวน 280 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมกลับคืนมาได้ 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

4.1 การศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 ศักยภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอ ข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติในแต่ละด้านจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ

4.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบ ประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ย สูงสุด ส่วนด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู และที่มี จำนวนมากที่สุดได้แก่สถานศึกษาควรมีคู่มือและเครื่องมือในการตรวจสอบการดำเนินงานประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและศึกษานิเทศก์ควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ความเข้าใจและช่วยเหลือโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก สถานศึกษาทุกแห่งได้มีการนำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดการพัฒนาคุณภาพของสถาบันการศึกษาอย่างต่อเนื่องเข้าสู่มาตรฐานสากล มีการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการบริหารจัดการของสถาบันการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การให้บริการทางวิชาการกับชุมชน เกิดประโยชน์สูงสุด และตรงกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ผู้เรียน ผู้ปกครอง มีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจที่ถูกต้องและเป็นระบบและมีการกำหนดนโยบาย วางแผน และการจัดบริการการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การควบคุมคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โรงเรียนมีการจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ธรรมเนียมสถานศึกษา ระเบียบการสอน การแนะนำการจัดการเรียน การสอน และประเมินผลที่เน้นระบบและการปฏิบัติงานตามแผน ติดตาม กำกับ การดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงทำให้ค่าเฉลี่ยในด้านนี้อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545 : 11 - 24) ประกอบด้วย 9 หมวด ซึ่งในหมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาได้

กำหนดไว้ชัดเจนทั้งในเรื่องของผู้เรียน (มาตรา 22) ในหมวด 5 ได้กล่าวถึงเรื่องการบริหารจัดการศึกษา ในหมวด 6 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณธรรมและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต่อไป จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้สถานศึกษาต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิวัฒน์ อุ่นพิกุล (2556 : 109) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู ผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุพร ชินะใจ (2558 : 143 - 144) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สี่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สี่ การตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ ปรากฏว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตตินันท์ ทวีสุขเสถียร (2557 : 100 - 102) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนคูเมือง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนคูเมือง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานต์รวี เกิดสมศรี (2556 : 77 - 81) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เป็นต้น

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนแต่ละขนาดถึงจะมีหน้าที่ บทบาทในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของตน แต่มีความแตกต่างกัน ในหลาย ๆ ด้าน เช่น บริบทภายในสถานศึกษา ดังเช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การนำบทบัญญัติของกฎหมายมาใช้อย่างเคร่งครัด ภายในสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ในเรื่องของจำนวนงบประมาณ ความแตกต่างของบุคลากร ตลอดจนการระดมทรัพยากรจาก หน่วยงานภายนอกหรือการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันจึงเป็นเหตุให้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านนี้ นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทในการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความแตกต่างกัน โดยครู จะต้องมีการปฏิรูปการสอนของครู โดยการประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งต้องมีการปฏิรูป การสอน เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง, 2544 : 111 - 112) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้นำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ บทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผลให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ เพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่จะต้อง บริหารแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย จะให้ความสำคัญ ให้เกียรติและ เคารพในศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงาน ยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น ร่วม แก้ปัญหา และร่วมตัดสินใจ เป็นผู้วิสัยทัศน์ มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้ร่วมงาน ซื่อสัตย์ จริงใจ มีความสามารถกระตุ้น และจูงใจให้เกิดความรักและความผูกพัน ในสถานศึกษา ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีภาระงานในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ความคิดเห็นด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษามีความแตกต่างกัน เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิน ไนลด์ (Gymild. 2007 : 236 - 273) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทาง ใหม่ในการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยได้ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอินอร์วีเจียน ซึ่งได้รับการประเมินโดยบริษัทประเมิน คุณภาพระดับอุดมศึกษานอร์วีเจียน เอเจนซี่ โดยการประเมินคณะวิชา 7 คณะ ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ ทำการสอนให้แก่นักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินได้รับรองคุณภาพว่า มหาวิทยาลัยได้ พัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาในเวลารวดเร็ว จากการประเมินดังกล่าว ได้บ่งชี้ ถึงหลักเกณฑ์ใหม่ของการรับรองคุณภาพว่าไม่ใช่เฉพาะการเตรียมการด้านระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนด้วย ซึ่งเป็น

สิ่งที่สนับสนุนที่สำคัญ ซึ่งทั้งหมดเกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรธนา เกตุวัฒนา (2555 : 63 - 64) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรับการประเมินภายนอก รอบที่สามของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และระยะเวลาในการทำงาน ส่งผลต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรับการประเมินภายนอก รอบที่สาม จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิวัฒน์ อุ่นพิกุล (2556 : 109) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สี่ (พ.ศ. 2559 - 2564) แต่เนื่องจากความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละขนาด วิสัยทัศน์ของแต่ละโรงเรียน การวิเคราะห์หลักสูตรและการวิเคราะห์ผู้เรียน การจัดกิจกรรมของแต่ละโรงเรียน ตลอดจนความคาดหวังของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน จึงทำให้โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลิ้ม (Lim, 2009 : 79 - 94) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบประกันคุณภาพในการเป็นเครื่องมือในการแข่งขันด้าน

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนในประเทศสิงคโปร์ เพื่อตรวจสอบการพัฒนาและประสิทธิภาพของเครื่องมือ ในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งได้เกิดการแข่งขันในตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น โดยออกแบบวิธีการ/แนวทางการตรวจสอบการเจริญเติบโตของการศึกษาเอกชนในสิงคโปร์ ผลการวิจัยพบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนในสิงคโปร์ ยังคงเกาะงกับธุรกิจและการจัดการ รัฐบาลยังไม่ได้กำหนดรูปแบบกรอบระเบียบใด ๆ เพื่อให้มั่นใจถึงมาตรฐานทางวิชาการที่ยึดถือ แต่โรงเรียนเอกชนจำนวนมากที่อาศัยการริเริ่มของตนเอง เพื่อรักษาคุณภาพการเรียนการสอน งานวิจัยนี้เปิดเผยให้เห็นถึงความไม่เพียงพอในการประกันคุณภาพในอุตสาหกรรมการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนของสิงคโปร์ ซึ่งให้เห็นความจำเป็นในการประสานงานระหว่างรัฐบาลสิงคโปร์และผู้ให้การศึกษาศึกษาเอกชน ซึ่งควรเป็นอีกกรอบการประเมินหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะให้การประกันคุณภาพมีความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงวิสัยทัศน์ของการเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภูมิภาค และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานต์รวี เกิดสมศรี (2556 : 77 - 81) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัณฑิตา ตะวันหะ (2555 : 175 - 176) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูวิชาการและครู จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจษฎาพรหมบุตร (2555 : 78 - 79) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวม รายด้านและรายข้อเกือบทั้งหมด ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิวัฒน์ อุ่นพิกุล (2556 : 109) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นต้น

4. จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ สถานศึกษาควรมีคู่มือและเครื่องมือในการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน มีกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน และศึกษานิเทศก์ควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจและช่วยเหลือ โรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงศักยภาพของการบริหารจัดการของสถานศึกษานั้น ๆ ต้องมีการรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียทุกปี การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิวัฒน์ อุ่นพิกุล (2556 : 109) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการประกันคุณภาพภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมให้การช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และ โรงเรียนควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเป็นการเร่งด่วน เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เชียฮาน (Sheahan, 2001 : 5819 - A) ได้ทำการวิจัย เรื่อง กระบวนการเพิ่มความเชื่อถือและจำกัดความคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสาธารณชนและหน่วยงานภาครัฐ มีผลต่อความต้องการในการสร้างคุณภาพและมาตรฐานการวัดคุณภาพการศึกษาในระดับสูง การสร้างความเชื่อมั่นเป็นวิธีที่ดีที่สุดต่อการวัดคุณภาพการศึกษา ควรเน้นการวัดผลประเมินผลของผู้เรียนให้มากขึ้น ในฐานะที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนที่สุด ชุมชนต้องให้ความสนใจกับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ในการกำหนดคุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาในระดับสูง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิวตัน (Newton, 1999 : 215 - 235) ได้ทำการวิจัย เรื่อง

การประเมินผลกระทบในการตรวจสอบคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา ในสหราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี 1993 - 1998 ผลการวิจัยพบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและประเมินทั้งภายในและภายนอก การตรวจสอบและประเมินสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ การปรับปรุงคุณภาพนักศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งกว่าการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร เนื่องจากเป็นผลผลิตของสถาบัน และควรมีการเพิ่มหรือขยายการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพออกไปอย่างกว้างขวาง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น เป็นต้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุพร ชินะใจ (2558 : 143 - 144) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สี่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ปรากฏว่า ด้านจุดด้อยหรือจุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ขาดการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการพัฒนา วางแผน และจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้ระบบสารสนเทศ เข้ามามีส่วนช่วยและจัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน และครอบคลุมการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สี่ การตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นในการวางแผนแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรจะดำเนินการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำเครื่องมือและเอกสารเกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวางกรอบการประเมินที่ชัดเจนด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม การแบ่งหน้าที่ในการตรวจสอบระหว่างการดำเนินงาน และจัดเก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ การนิเทศ กำกับ ติดตามงาน ให้กำลังใจและให้คำปรึกษาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผล เพื่อจัดทำระบบสารสนเทศโดยสรุปเป็นภาพรวมเมื่อสิ้นภาคเรียน

หรือสิ้นปีการศึกษา และนำไปใช้ในการวางแผนหรือปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป

1.2 บทบาทของผู้บริหาร ขั้นตอนแรกการเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารจะมีบทบาทในการเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยสร้างความตระหนัก และพัฒนาความรู้ทักษะต่าง ๆ ให้กับบุคลากร รวมทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อร่วมกับผู้บริหารในการประสาน กระตุ้น กำกับ ดูแล ให้บุคลากรภายในสถานศึกษา และบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกันดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ในการสร้างความตระหนัก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่าย มองเห็นคุณค่า และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินการประกันคุณภาพภายในในขั้นตอนนี้ผู้บริหารควรมีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยในการวางแผน การปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยการมอบอำนาจ การกระจายอำนาจ ความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ ต้องมีสมรรถนะสูงทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะการบริหาร เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ทรงพลัง จึงจะสามารถนำพาองค์กรสู่คุณภาพและมาตรฐานได้ นอกจากนี้การที่ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำและความรู้ ความสามารถในการบริหารงานอย่างเป็นระบบและมีความโปร่งใส เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ จะเป็นที่ยอมรับและนิยมชมชอบของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องย่อมก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ล่วงหน้า เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและชุมชน โดยใช้เทคนิควิธีการในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่หลากหลาย และเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

1.4 จากผลการวิจัย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปพัฒนาโรงเรียน โดยการส่งเสริม พัฒนา ให้ความรู้และปลูกฝังความตระหนักในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเร่งด่วน เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จากข้อค้นพบในขอบเขตที่ดำเนินการ ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
- 2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 2.3 ควรมีการศึกษามูลเหตุสำคัญที่ส่งเสริมต่อการนำระบบประกันคุณภาพภายในมาใช้ในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ
- 2.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างตัวชี้วัดการประเมินในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). “การประกันคุณภาพของสถานศึกษา.” เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2553). แนวทางประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://www.moe.go.th/webbpp/download/1>. สืบค้นเมื่อ 12/02/2553.
- กว้าง รอบคอบ. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- กษมา วรวรรณ ณ อุรุทยา. (2540). ประมวลข้อคิด การประกันคุณภาพการศึกษาและนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สปช. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กานต์รวี เกิดสมศรี. (2556). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ขวัญราตรี ไชยแสง. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและแรงจูงใจกับการดำเนินงานของพยาบาลวิชาชีพ ในโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ พย.บ. (บริหารการพยาบาล). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เจียมทอง สิริแสงเลิศ. (2540). การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา พรหมบุตร. 2555. การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จันทรานี สงวนนาม. (2550). ทฤษฎีและการปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุคพอยท์.

- จตุพร ชินะใจ. (2561). แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับ
การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก อำเภอฝาง
จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จักรกริช, ศรีวงศ์แก้ว. (2549). พัฒนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารจัดการศึกษา
ตามหลักธรรมาภิบาลตามขอบข่ายการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จินตนา หัวใจเพชร. (2542). การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ
- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2554). การจัดการกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
ของเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2557). คุณภาพศิษย์สะท้อนคุณภาพครู. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดือนจิต พงศรี. (2556). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารองรับการประเมิน
ภายนอกรอบสาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- ชเนศ กิดรุ่งเรือง. (2549). การประกันคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน
ประเภทสามัญศึกษากทม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิวัฒน์ อุ่นพิกุล. (2556). สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์.
- บรรจง จันทมาศ. (2541). ระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

- บัณฑิตา ตะวันหะ. (2555). การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารครูวิชาการและครู เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : โรงพิมพ์อภิเชษฐ์การพิมพ์.
_____. (2546). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. บุรีรัมย์ : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
_____. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 10) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
_____. (2545). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
_____. (2549). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ผจญ โกจารย์ศรี. (2544, กรกฎาคม). “ผู้บริหารหัวใจสำคัญของความสำเร็จ,” วารสารรายงานปฏิรูปการศึกษาไทย. 3(43) : 12.
“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2545,” (2545, 19 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก.
- ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2550). พฤติกรรมองค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เฟื่องลัดดา คำกรฤชา. (2554). การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินภายนอกของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.
- รัตตินันท์ ทวีสุขเสถียร. (2557). สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนคูเมือง1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- รัตน์กร แสงงาม. (2556). ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ของโรงเรียนมัธยมในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ :
อรุณการพิมพ์.
_____. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
รุ่ง แก้วแดง. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพฯ :
วิวัฒนาการพิมพ์.
วรรณภา เกตุวัฒนา. (2555). ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมิน
ภายนอกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี
เขต 1 อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดและสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญกรุงเทพฯ.
วันชัย ศิริชนะ. (2549). “ประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา”, วารสารพัฒนาการเรียน
การสอน. 14(11) : 32.
วันทนา เมืองจันทร์. (2544, กรกฎาคม). “การปฏิรูปการศึกษา : คุณธรรมของผู้บริหารกับบทบาท
ในการประกันคุณภาพการศึกษา,” วารสารวิทยาจารย์. 100(4) : 24.
วัลลภ กันทรัพย์. (2541). แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
วารินทร์ สิ้นสูงสุด. (2542). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิต
บัณฑิตธรรม.
ศิรินารถ โพธิ์อยู่. (2556). การเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่. การค้นคว้า
อิสระ (วิชาการบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
สังัด อุทรานันท์. (2545). การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
สงบ ลักษณะ. (2541). “แนวทางประกันคุณภาพการศึกษา,” ข้าราชการครู. 24(6) : 2.
สมศักดิ์ คลประสิทธิ์. (2541, มีนาคม). “การประกันคุณภาพการศึกษาพลังและความหวัง,”
วารสารปฏิรูปการศึกษา. 121(12) : 8 - 9.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชชัย. (2543 ก,สิงหาคม). “แนวคิดในการพัฒนาคนและกระบวนการเรียนรู้.”

วารสารข้าราชการครู. 19(6) : 8 - 9.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชชัย. (2543 ข). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ส่งเสริมวิชาการ.

สมาน ชาตียนนท์. (2550). แนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

สมาน อิศวภูมิ. (2554). ทำอย่างไรจึงจะผ่านการประเมินรอบสาม. อุบลราชธานี :

อุบลกิจออฟแชนก.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). การศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. (2559). แผนปฏิบัติการประจำปี

งบประมาณ 2559. สุรินทร์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2.

_____. (2560). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2560. สุรินทร์ : สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เพื่อรองรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2551). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพ

ภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ.

_____. (2545). ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยปี 2544. กรุงเทพฯ

: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

_____. (2549). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545).

พิมพ์ครั้งที่ 2. ปทุมธานี : สกายบุ๊กส์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2551). คู่มือสถานศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหาร

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. (2545). **หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : สมศ.
- _____. (2553). **ระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษา. (2553). **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาติ คำชนะ. (2554). **การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา หลังการประเมินภายนอกรอบที่ 2 โรงเรียนหนองหัวช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุดารัตน์ ฉิมมาลี. 2557. **การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองบุรีรัมย์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุนทร พูนพิพัฒน์. (2540). **ระบบบริหารคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : เอ็มพันธ์.
- สุพจน์ เอียงกัญชร. (2553). **“ผู้บริหารมหาวิทยาลัยกับการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา,”** มติชน. 10(16) : 12.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. (2553). **“ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา,”** วารสารวิชาการ. 13(12) : 9 - 12 .
- อ่ำรุ่ง จันทวานิช. (2542). **“แนวคิดการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ,”** ข้าราชการครู. 19(3) : 5 – 9.
- อุทัยวรรณ สอนเจริญ. (2555). **การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น : พหุกรณีศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). **การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาตามเกณฑ์ของทวงมหาวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- Barth, F. (1969). **Ethnic Group and Boundaries**. Boston : Little Brown.
- Bugg, G. (2000). Quality Assurance and Improvement Planning in Illinois High School [Abstract]. Doctoral Dissertation, University of Illinois. In **Dissertation Abstracts International**, 61 (11) : 4330 - A.
- Ginnild, V. (2007, November). "Quality Assurance Reconsidered : A Case Study." **Quality in High Education**. 13 (3) : 236 - 273.
- Lim, F. C. B. (2009). " Educational Hub at a Crossroads : The Development of Quality Assurance as a Competitive Tool for Singapore's Private Tertiary Education," **Quality Assurance in Education : An International Perspective**. 17 (1) : 79 - 94.
- Patricia, B. (1994, April). "Approach to Quality Assurance and Control in Other Country." **American Education Research Association**. 4 - 8.
- Sheahan, P. M. (2001). Curriculum and Teachers Attitude : The Impact of the Change Process in Special Education [Abstracts]. Doctoral Dissertation, University of Cambridge. In **Dissertation Abstracts International**, 62 (93) : 5819 - A.
- Wong, M. N. C. & Li H. (2010). "From External Inspection to Self Evaluation : A Study of Quality Assurance in Hong Kong Kindergartens," **Early Education and Development**. 21 (2) : 205 - 233.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๕๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวสุธิดา เกาสระคู

ด้วย นางสาวสุธรรม ตรีวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีรินทร์ เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.กิตติวัชร ถ้วยงาม เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๕๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุภพ ไชยทอง

ด้วย นางสาวสุธรรม ตรีวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.กิตติวัชร ถ้วยงาม เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๓๕๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายยรรยง ผิวอ่อน

ด้วย นางสาวสุธรรม ตรวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๓/ว๑๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสระขุดดงสำราญวิทยา

ด้วย นางสาวสุธรรม ตริวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.กิตติวัชร ถ้วยงาม เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของ เครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวสุธรรม ตริวิเศษ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมคณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านขาด

ด้วย นางสาวสุธรรม ตริวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.กิตติวัชร ถ้วยงาม เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของ เครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวสุธรรม ตริวิเศษ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณมา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศร ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยางบ่ออี

ด้วย นางสาวสุธรรม ตริวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของ เครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวสุธรรม ตริวิเศษ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมคณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๑๖๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอ้อตลิ่งชัน

ด้วย นางสาวสุธรรม ตริวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของ เครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวสุธรรม ตริวิเศษ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศร ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๗๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒

ด้วย นางสาวสุธรรม ตริวิเศษ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒ โดยมี อาจารย์ ดร.กิตติวัชร ถ้วยงาม เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๒ ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

3. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โปรดตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อตามความเป็นจริง ซึ่งจะประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สุธรรม ตรีวิเศษ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถานภาพตำแหน่ง

- ( ) ผู้บริหาร
- ( ) ครู

2. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

- ( ) โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน 120 คน ลงมา
- ( ) โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121 - 300 คน
- ( ) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

คำชี้แจง : ขอความกรุณาท่านอ่านข้อความในแต่ละข้อพร้อมกับทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ระดับความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระดับสภาพปัญหา				
		5	4	3	2	1
0	การควบคุมคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของแต่ละมาตรฐาน การศึกษาไว้อย่างชัดเจน		✓			
00	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับหลักสูตร วิสัยทัศน์ ความต้องการของชุมชนและพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ			✓		

จากตัวอย่างในข้อ 0 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามประสบปัญหาที่โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ
ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถนำมาอ้างอิงได้ อยู่ในระดับมาก

จากตัวอย่างในข้อ 00 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามประสบปัญหาที่โรงเรียนมีการจัดทำ
ระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้นและเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง

แบบสอบถาม

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ข้อ	สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	การควบคุมคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของแต่ละมาตรฐาน การศึกษาไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตร วิทยุทัศน์ ความต้องการของชุมชนและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ					
2.	สถานศึกษามีการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้					
3.	มีการกำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานไว้ทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่ม งานจนสรุปผลงาน					
4.	สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนา เพื่อการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน					
5.	สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหาร การจัดแบ่งสายงาน ตามความถนัดเพื่อเตรียมการรองรับการประเมินมาตรฐาน การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน					
6.	สถานศึกษาการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
7.	สถานศึกษาเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากร ในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
8.	สถานศึกษาให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา					
9.	สถานศึกษามีการจัดประชุมบุคลากร ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง					

ข้อ	สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
10.	บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
11.	สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโดยจัดความสำคัญของความสำคัญของงานเพื่อให้เหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด					
12.	สถานศึกษาดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด					
13.	การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือและเอกสารเกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
14.	สถานศึกษาวางกรอบในการประเมินอย่างชัดเจนสมบูรณ์เครื่องมือมีความเหมาะสมตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้					
15.	สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศกำกับติดตามงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อเป็นการให้กำลังใจและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามแผน					
16.	สถานศึกษาจัดแบ่งหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและตรวจสอบระหว่างการดำเนินงานตามแผน เก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ					
17.	สถานศึกษาแปลความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน					
18.	สถานศึกษาจัดทำแผนกำกับ ติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
19.	สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามประเมินผลและให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุง					
20.	สถานศึกษาพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ					

ข้อ	สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
21.	สถานศึกษานำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของ โรงเรียน โดยสรุปเป็นภาพรวมเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา					
22.	สถานศึกษานำผลการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหรือปรับปรุง การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา					
23.	การประเมินคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามอบหมายหน้าที่ในการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาอย่างชัดเจน					
24.	สถานศึกษากำหนดวิธีการและเกณฑ์การประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน					
25.	สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา					
26.	สถานศึกษาจัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและดำเนินการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ					
27.	สถานศึกษานำผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปใช้ ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา					
28.	สถานศึกษารวบรวมผลการดำเนินงานและการประเมินผล ทุกภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา					
29.	สถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศและจัดเก็บเป็นข้อมูล รายงานผลการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้ตัดสินใจ ในการบริหาร และนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
30.	สถานศึกษารายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาต่อบุคลากรและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง					

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

.....
 คำชี้แจง : โปรดแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาที่พบและ
 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา เรื่องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
 ภายในสถานศึกษา อย่างไรบ้าง (ถ้ามี)

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อ	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	T
1.	การควบคุมคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของแต่ละมาตรฐานการศึกษาไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตร วิสัยทัศน์ ความต้องการของชุมชนและ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	3.09
2.	สถานศึกษามีการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้	3.04
3.	มีการกำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานไว้ทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มงาน จนสรุปผลงาน	2.72
4.	สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนา เพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาอย่างชัดเจน	1.80
5.	สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหาร การจัดแบ่งสายงานตามความถนัด เพื่อเตรียมการรองรับการประเมินมาตรฐานการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	2.04
6.	สถานศึกษาการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่เอื้อต่อการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา	1.90
7.	สถานศึกษาเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษามาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง	3.60
8.	สถานศึกษาให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	2.15
9.	สถานศึกษามีการจัดประชุมบุคลากร ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง	2.10
10.	บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่าง เหมาะสม	3.84

ข้อ	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	T
11.	สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดความสำคัญของความสำคัญของงานเพื่อให้เหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	4.75
12.	สถานศึกษาดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด	2.25
13.	การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือและเอกสารเกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	1.84
14.	สถานศึกษาวางกรอบในการประเมินอย่างชัดเจนสมบูรณ์ เครื่องมือมีความเหมาะสมตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้	2.06
15.	สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศกำกับติดตามงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อเป็นการให้กำลังใจและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามแผน	2.18
16.	สถานศึกษาจัดแบ่งหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและตรวจสอบระหว่างการดำเนินงานตามแผน เก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ	2.05
17.	สถานศึกษาแปลความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	2.15
18.	สถานศึกษาจัดทำแผนกำกับ ติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	2.35
19.	สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามประเมินผลและให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุง	2.45
20.	สถานศึกษาพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ	2.42
21.	สถานศึกษานำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน โดยสรุปเป็นภาพรวมเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา	2.42
22.	สถานศึกษานำผลการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหรือปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	2.36

ข้อ	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	T
23.	การประเมินคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามอบหมายหน้าที่ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	2.56
24.	สถานศึกษากำหนดวิธีการและเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน	2.41
25.	สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	2.22
26.	สถานศึกษาจัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ	2.81
27.	สถานศึกษานำผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	3.28
28.	สถานศึกษารวบรวมผลการดำเนินงานและการประเมินผลทุกภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา	2.63
29.	สถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศและจัดเก็บเป็นข้อมูล รายงานผลการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้ตัดสินใจในการบริหาร และนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.72
30.	สถานศึกษารายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2.70

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

A list wise deletion based on all variables in the procedure

Reliability Statistics

N of items	N of cases	Cronbach's Alpha
30	30	.911

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวสุพรรณ ตรีวิเศษ
วัน เดือน ปีเกิด	6 สิงหาคม 2510
สถานที่เกิด	116 หมู่ที่ 10 บ้านยางบ่ออี ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32190
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	116 หมู่ที่ 15 บ้านยางบ่อเทศ ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ 32190
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านยางบ่ออี ตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครูชำนาญการพิเศษ
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2522 ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านยางบ่ออี อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2528 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพัยคณภูมิวิทยาการ อำเภอพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2532 ปริญญาตรีการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2562 ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวสุธรรม ตรีวิเศษ
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ตักดีปกรณ์กานต์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ดร.พัชนี กุลทานันท์)

คณบดีคณะครุศาสตร์

วันที่..... 26 ก.ย. 2562.....

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... 26 ก.ย. 2562.....

ชื่อเรื่อง	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2	
ผู้วิจัย	สุธรรม ตรีวิเศษ	
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม	ที่ปรึกษาหลัก
	ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร	ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีพ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน และครู จำนวน 140 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 280 คน ซึ่งได้จากตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test แบบ Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ่ โดยกำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
2. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่าง

กัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีคู่มือและเครื่องมือในการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาที่ชัดเจน มีการกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาอย่างชัดเจนและศึกษานิเทศก์ควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจและช่วยเหลือ โรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

TITLE	The State of Internal Quality Assurance in Schools under Surin Primary Educational Service Area Office 2	
AUTHOR	Sutham Triwiset	
THESIS ADVISORS	Dr.Kitiwat Thauyngam	Major Advisor
	Dr.Kovit Vajarintarangoon	Co – advisor
DEGREE	Master of Education	MAJOR Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR 2019

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the opinions of the school administrators and teachers towards the operational states of internal quality assurance in schools under Surin Primary Educational Service Area Office 2 in 3 aspects: educational quality controlling, educational quality checking and educational quality evaluation, classified by status and school sizes. The samples were 140 school administrators and 140 teachers in a total of 280 people, selected by using the table of Krejcie & Morgan, and stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with its reliability at 0.91. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by independent sample t-test, one - way analysis of variance, and the comparison between each pair of samples was done by Scheffé method. The significant difference was set at the level of .05. The results of this study were as follows:

1. The states of internal quality assurance in schools according to the opinions of the school administrators and teachers both as a whole and each aspect was at a high level. The educational quality control was reported as the highest mean score while the educational quality checking was reported as the lowest mean score.
2. The comparison of the states of internal quality assurance in schools according to the opinions of school administrators and teachers, classified by status as a whole was not different but educational quality controlling aspect was statistically different at significant level of .01.

3. The comparison of the states of internal quality assurance in schools according to the opinions of school administrators and teachers, classified by school sizes as a whole was not different but educational quality controlling aspect was statistically different at significant level of .01.

4. The opinions and suggestions about the states of internal quality assurance in schools according to the opinions of the school administrators and teachers with the highest percentages were that schools should have manuals and tools to monitor internal quality assurance operations, and a clear direction or guideline for internal quality assurance in schools. Moreover, the supervisors should be involved in providing knowledge, understanding and helping schools in conducting internal quality assurance continually.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.โกวิท วัชรินทรานุกร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ศักดิ์ปกรณ์กานต์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อยด้วยความเอาใจใส่ รวมทั้งได้อบรมประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งประสบการณ์อันมีค่ายิ่งให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่ได้อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นายสุภพ ไชยทอง ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 นายยรรยง ผิวอ่อน ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 และนางสุธิรา เกาสระภู ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านชีเหล็กโนนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งกรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนคุณครูผู้สอนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่กรุณาตอบแบบสอบถามการวิจัย และขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลืองานในหน้าที่ของผู้วิจัย ทำให้งานในหน้าที่ไม่มีปัญหาและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด บูรพาจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ในครั้งนี้

สุธรรม ตริวิเศษ

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545	9
การบริหารโรงเรียน.....	11
มาตรฐานการศึกษา.....	29
การประกันคุณภาพการศึกษา.....	40
การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน.....	74
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2	79
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	84
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	95
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	117
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	117
สมมติฐานของการวิจัย.....	117
วิธีดำเนินการวิจัย.....	118
สรุปผลการวิจัย.....	119
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	126

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	129
ภาคผนวก.....	137
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถาม.....	138
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	147
ภาคผนวก ค คำอำนาจจำแนกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	155
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	160
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	162

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน	96
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน	105
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน	106
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อ	107
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อ	109
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายข้อ	111
4.6 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ...	112
4.7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน...	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนด้านการควบคุมคุณภาพ การศึกษา	114
4.9 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2	115

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 ขั้นตอนการบริหารงานคุณภาพ.....	55
2.2 เอกสารที่ควรจะต้องจัดทำเพื่อให้การทำงานเป็นมาตรฐาน	55

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคไอที การศึกษาจึงเปรียบเสมือนเข็มทิศที่ชี้แนะแนวทางในการพัฒนาคนให้มีความพร้อมในทางความคิด เพื่อพัฒนาชาติ และพัฒนาคนในประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. 2554 : 9) แต่การที่จะทราบว่า การจัดการศึกษาบรรลุเป้าประสงค์เพียงใดจะต้องมีการประเมินคุณภาพ ดังนั้น การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การดำเนินงานมีมาตรฐานมากขึ้น

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการบริหารการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา เป็นภาระงานปกติของสถานศึกษาที่จะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ จัดระบบให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผน จนถึงการประเมินตนเอง ปรับปรุงพัฒนางานของตนตามทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับหลักสูตร เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ครู บุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม (อารีรัตน์ วัฒนสิน. 2553 : 5)

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสำคัญมากสำหรับการพัฒนาการศึกษา จะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มีการกำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกระทรวง มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก ทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่

กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งในทุกห้าปีต่ออย่างน้อยหนึ่งครั้ง นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2549 : 19 - 41)

จากการสรุปผลการดำเนินงานในการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542 - 2551 ที่ผ่านมา พบว่าการดำเนินงานด้านระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่าผู้สำเร็จการศึกษายังไม่มีคุณภาพตามที่คาดหวัง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 3) ผลสรุปดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วย และจากการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งสามรอบ พบว่าจำนวนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดีถึงดีมาก คงที่ทั้งสามรอบ (พ.ศ. 2544 - 2557) มีจำนวน 4,420 แห่ง จากทั้งหมด 31,375 แห่ง ยังพบอีกว่า กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินทั้ง 3 รอบ มีจำนวน 1,755 แห่ง และกลุ่มที่ผ่านการประเมินรอบสองแต่รอบสามไม่ผ่านการประเมิน มีจำนวนถึง 9,418 แห่ง ซึ่งผลเหล่านี้ทำให้เห็นภาพรวมทั้งประเทศได้ชัดเจนว่า ทั้งสองกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ต้นสังกัดจำเป็นต้องให้ความสำคัญและใกล้ชิดอย่างมาก ค้นหาสาเหตุและวางแนวทางแก้ไขเร่งด่วนที่สุด จากการวิเคราะห์หนึ่งในสาเหตุมาจากการโยกย้ายของผู้บริหารหรือครู สะท้อนให้เห็นชัดว่าคุณภาพของสถานศึกษาผูกติดกับตัวบุคคล ไม่ใช่ระบบ สถานศึกษาควรจะต้องสร้างคุณภาพในเชิงระบบให้เกิดขึ้น แม้จะเปลี่ยนตัวบุคคล คุณภาพไม่ควรจะต่ำลง (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2557 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 5 อำเภอ คือ อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอรัตนบุรี อำเภอสนม และอำเภอโนนนารายณ์ ในปีการศึกษา 2560 มีสถานศึกษาในสังกัดรวม 222 โรง ซึ่งจากการสรุปผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในรอบที่สามของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า ยังมีอุปสรรคในการดำเนินงานและความพร้อมในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและปัญหาเสพติดของชุมชนไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ งบประมาณบุคลากร ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและองค์กรอื่น ๆ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. 2560 : 85) ผลการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในรอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 (เดิมรวมโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา) จำนวน 246 โรงเรียน พบว่า อยู่ระดับปรับปรุง 2 โรง คิดเป็นร้อยละ 0.90 ระดับพอใช้ 190 โรง คิดเป็นร้อยละ 77.24 และระดับดี 54 โรง คิดเป็น

ร้อยละ 21.95 ผลการผ่านมาตรฐานจำนวน 192 โรงเรียน ไม่ผ่านมาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 78.05 และจำนวน 54 โรงเรียนผ่านมาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 21.05 ในผลการประเมินภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553) สถานศึกษามีทั้งสิ้นจำนวน 223 โรงเรียน พบว่ามีสถานศึกษาจำนวน 22 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 9.87 ไม่ผ่านการประเมินและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาไม่รับรอง และในการประเมินภายนอกรอบสามที่ผ่านมา (พ.ศ. 2554 - 2558) มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 223 โรงเรียน พบว่ามีสถานศึกษาจำนวน 11 โรงเรียน มีผลการประเมินผ่านในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 22.3 สถานศึกษาที่ผ่านในระดับดี มีจำนวน 203 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.03 ระดับพอใช้จำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.03 ระดับปรับปรุงไม่มี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. 2559 : 1 - 10) ซึ่งสถานศึกษาที่ได้รับผลการประเมินในระดับพอใช้ส่วนใหญ่พบว่า มีผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาตินักเรียน โดยภาพรวมลดลง

จากสภาพปัญหาที่มีโรงเรียนจำนวนมากไม่ได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา และมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยเฉพาะการดำเนินงานตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตลอดจนหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
2. เป็นข้อมูลสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นข้อมูลสนเทศสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ในการให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาให้สามารถดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกรอบแนวความคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 1 - 13) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา
2. ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
3. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 218 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 218 คน ครูที่รับผิดชอบระบบประกันคุณภาพภายใน จำนวน 218 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 436 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เป็นหน่วยการสุ่ม และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 - 610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำนวน 140 โรงเรียน แล้วทำการสุ่มโรงเรียนให้กระจายไปตามขนาดของโรงเรียนตามสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากจากโรงเรียนที่สุ่มมาได้ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามจะประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน และครูที่เป็นหัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนละ 1 คน รวมผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน และครู จำนวน 140 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 280 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง จำแนกเป็น

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 ครู

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.2.1 ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน 120 คน ลงมา

3.1.2.2 ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121 - 300 คน

3.1.2.3 ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้แก่ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินงานกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้มีส่วนได้เสียเกิดความมั่นใจว่า สถานศึกษาจะสร้างคุณภาพให้กับผู้เรียนตามที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริงในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานการศึกษา โดยสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของแต่ละมาตรฐานการศึกษาไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับหลักสูตร วิทยุทัศน์ ความต้องการของชุมชนและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ มีการกำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานไว้ทุกขั้นตอน ตลอดจนการวางแผนพัฒนา การจัดโครงสร้างการบริหาร การจัดแบ่งสายงานตามความถนัด การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ การเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีการจัดประชุมบุคลากร ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดลำดับความสำคัญของงานเพื่อให้เหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

2.2 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยสถานศึกษาจัดทำเครื่องมือและเอกสารเกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน วางกรอบในการประเมินอย่างชัดเจน สมบูรณ์ ด้วยเครื่องมือที่มีความเหมาะสมตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ มีการนิเทศกำกับติดตามงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อเป็นการให้กำลังใจและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามแผน มีการแบ่งหน้าที่ในการตรวจสอบระหว่างการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจน เก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ แปลความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน จัดทำแผนกำกับติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดทั้งมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุง พัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องน่าเชื่อถือ นำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ประมวลผลเพื่อการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน โดยสรุปเป็นภาพรวมเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา และนำผล

การตรวจสอบไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหรือปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

2.3 การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ถึงแม้ว่าจะเป็นบุคคลภายนอก แต่ถือว่าเป็นการประเมินภายใน โดยสถานศึกษามีการมอบหมายหน้าที่กันอย่างชัดเจน กำหนดวิธีการและเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม จัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม กำกับกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ นำผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา รวบรวมผลการดำเนินงานและการประเมินผลทุกภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา จัดทำระบบสารสนเทศและจัดเก็บเป็นข้อมูลและรายงานผลการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้ตัดสินใจในการบริหาร ตลอดทั้งรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ปีการศึกษา 2561 จำแนกได้ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

3.2 ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับแต่งตั้งจากโรงเรียนให้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนและได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียน ตามการแบ่งของสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 5) โดยแบ่งขนาดของโรงเรียนเป็น 3 ขนาด ดังนี้

4.1 ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน 120 คน ลงมา

4.2 ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121 - 300 คน

4.3 ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย โดยนำเสนอในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545

2. การบริหารโรงเรียน

2.1 ความหมายของการบริหาร

2.2 หลักการบริหาร

2.3 ภารกิจในการบริหาร

2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

3. มาตรฐานการศึกษา

3.1 ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

3.2 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 มาตรฐานการศึกษาที่ใช้ในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษารอบสาม

4. การประกันคุณภาพการศึกษา

4.1 ความหมายของคุณภาพ การประกันคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษา

4.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

4.3 แนวคิดและหลักการการประกันคุณภาพการศึกษา

4.4 กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

5. การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

5.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

5.2 หลักการและความสำคัญดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

5.3 แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

6. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
  - 6.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา
  - 6.2 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
  - 6.3 การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการกำหนดเป้าหมายและหลักการ สิทธิและ โอกาสระบบการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา โครงการ การบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา งบประมาณทางการ ศึกษาและสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบายมีความหลากหลายใน ทางปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษายึดหลักการส่งเสริมมาตรฐานและ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 19 สิงหาคม 2542 มีผลบังคับในวันที่ 20 สิงหาคม 2542 แบ่งออกเป็น 9 หมวด 78 มาตรา ดังนี้

- หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ
- หมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา
- หมวดที่ 3 ระบบการศึกษา
- หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา
- หมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการศึกษา (ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษา ของรัฐ ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน
- หมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา
- หมวดที่ 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

หมวดที่ 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

และที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและ ประเภทการศึกษา มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

2. หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

3. หมวด 5 การบริหารและการจัดการการศึกษา

ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ

มาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากร

4. หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา

การบริหารโรงเรียน

โรงเรียนดีมีคุณภาพควรเป็น โรงเรียนที่ได้พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพตามมาตรฐานด้วย กระบวนการที่หลากหลายตามบริบท ทรัพยากรและศักยภาพที่โรงเรียนมีอยู่ โดยการจะพัฒนา โรงเรียนให้เป็น โรงเรียนดีมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ประชาชน และหน่วยงานองค์กรในท้องถิ่น โรงเรียนควรมีการกำหนดทิศทางและ เป้าหมายของโรงเรียนให้ชัดเจน และดำเนินงานตามทิศทางที่โรงเรียนกำหนดไว้ ซึ่งมุ่งไปที่ นักเรียน คือ สอนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีศีล สมาธิ และมองภาพให้เกิดในอนาคตร่วมกัน กำหนด กิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน

ความหมายของการบริหาร

การบริหารโรงเรียนเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน บุคลากร ตลอดจนถึง ประชาชนในชุมชนที่จะต้องร่วมกันดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน โดยมีผู้ให้ความหมาย ของการบริหารงานโรงเรียนไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545 : 4) บัญญัติไว้ว่า “ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบ การบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน”

จักรกริช ศรีวงศ์แก้ว (2549 : 7) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานโรงเรียน หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป

จันทรานี สงวนนาม (2550 : 9 - 10) กล่าวว่า การบริหาร สามารถใช้คำ 2 คำทดแทน กันได้ คือ คำว่า “การบริหาร (Administration)” และ “การจัดการ (Management)” แต่ความหมาย ที่แท้จริง คำว่า การบริหารจะเน้นในเรื่องของการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และการนำ นโยบายไปปฏิบัติมักใช้การภาครัฐ ส่วนคำว่า การจัดการมักใช้ในงานธุรกิจเอกชน ดังนั้น ผู้บริหาร ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผลการใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหาร ตัดสินใจเลือกแล้ว

เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 1988 : 122 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2550 : 10) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือ โดยผู้อื่น เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ เครื่องมือต่าง ๆ งบประมาณและเทคโนโลยีเพื่อที่จะนำ องค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ ในการประสานการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล และองค์กร

หลักการบริหาร

หลักการบริหารการศึกษาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของงานมีหลายแนวทาง โดยมีผู้ได้ ให้คำอธิบายไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 1 - 12) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารของกูลิคและเออร์วิค (Gulick & Urwick, 1939) ซึ่งมีชื่อย่อว่า POSDCoRB โดยมีหลักการบริหาร 7 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning = P) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติการรวมทั้งวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน
2. การจัดหน่วยงาน (Organizing = O) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน และการจัดสายงาน เพื่อให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์
3. การจัดวางตัวบุคคล (Staffing = S) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคคล ได้แก่การจัดอัตรากำลัง การสรรหาและพัฒนาบุคลากร
4. การอำนวยการ (Directing = D) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมการบังคับบัญชา
5. การประสานงาน (Co-Ordinating = Co) หมายถึงการประสานกิจการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานไปในจุดมุ่งหมาย
6. ทางเดียวกันการรายงาน (Reporting = R) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของกิจการอยู่เสมอ
7. การใช้งบประมาณ (Budgeting = B) หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชี การใช้จ่ายเงินและการควบคุมตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน

จันทรานี สงวนนาม (2550 : 22 - 24) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานไว้ ดังนี้

1. หลักการบริหารงานของ ทีด (Tead, 1951) จะต้องประกอบด้วยกิจกรรม 10 ประการ คือ

1.1 การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานให้ชัดเจน (Goal and Objective)

- 1.2 การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน (Board Plan)
- 1.3 การจัดหาคคนเข้าทำงาน และกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ (Recruit Staff)
- 1.4 การกระจายงานและมอบหมายอำนาจหน้าที่แก่ผู้ร่วมงานให้เป็นสัดส่วนและชัดเจน (Clear Delegation and Allocation of Authority)
- 1.5 การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน (Direct and Oversee)
- 1.6 การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพงาน (Standardization)
- 1.7 จัดให้มีการประสานงานที่ดีทุกฝ่าย (Good Coordination)
- 1.8 การบำรุงขวัญ ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Stimulation)
- 1.9 การประเมินผลรวมของผลผลิต (Evaluation of the Total Outcome)
- 1.10 การเตรียมวางแผนงานในอนาคต (To Look Ahead)
2. หลักการของสมาคมผู้บริหารการศึกษาของ สหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrators : AASA) มีความเห็นว่า หลักการบริหารการศึกษาประกอบด้วยกิจกรรม 5 ชั้น ดังนี้
  - 2.1 การวางแผนปฏิบัติการในการบริหารการศึกษา (Planning)
  - 2.2 การสรรหาทรัพยากรที่เป็นปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารงาน (Allocating)
  - 2.3 การให้กำลังใจ และการบำรุงขวัญผู้ปฏิบัติงาน (Stimulating)
  - 2.4 การประสานงาน (Coordinating)
  - 2.5 การประเมินผลงาน และติดตามผลการปฏิบัติงาน (Evaluating)
3. หลักการบริหารการศึกษาของเซียร์ส (Sears, 1950) จะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการ 5 ชั้น คือ
  - 3.1 การกำหนดแผนงานและโครงการล่วงหน้า (Planning)
  - 3.2 การจัดองค์การ และการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ (Organizing)
  - 3.3 การอำนวยการ สั่งการ และมอบหมายงาน (Directing)
  - 3.4 การประสานงาน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และตำแหน่งต่างๆ ในหน่วยงาน (Coordinating)
  - 3.5 คือ การควบคุมงาน เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (Controlling)
4. หลักการบริหารการศึกษาของเกรก (Greg. 2013) มี 7 ชั้น คือ
  - 4.1 การตัดสินใจเพื่อดำเนินการ (Decision Making)

- 4.2 การวางแผนปฏิบัติการตามแนวทางเลือกที่ตัดสินใจเลือกแล้ว (Planning)
- 4.3 การจัดองค์การ (Organizing)
- 4.4 การติดต่อสื่อสาร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการทั้งภายในและภายนอกองค์การ (Communicating)
- 4.5 การจูงใจให้ทุกคนในองค์การปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ (Influencing)
- 4.6 การประสานงาน (Coordinating)
- 4.7 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน (Evaluating)
5. หลักการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารการศึกษาของแคมป์เบลล์ และคณะ (Campbell et al. 1971) เป็นไปตามกระบวนการ 5 ขั้น คือ
  - 5.1 การตัดสินใจสั่งการเพื่อดำเนินการ (Decision Making)
  - 5.2 การปฏิบัติตามโครงการที่กำหนดไว้ (Programming)
  - 5.3 การกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานตั้งใจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Stimulating)
  - 5.4 การประสานงาน (Coordinating)
  - 5.5 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Appraising)
6. คูนท์ซ์ และ ดอนเนลล์ (Cuntz & Donnell, 1972) ให้ความเห็นว่า งานในหน้าที่ของผู้บริหาร (Managerial Functions) ได้แก่
  - 6.1 งานการวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ และการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล
  - 6.2 การจัดองค์การ (Organizing) แผนงานจะดำเนินการไปได้ด้วยดีก็ด้วยการจัดองค์การที่ดี ซึ่งประกอบไปด้วยการนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการบริหารที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การจัดองค์การจึงหมายถึงการนำเอาทรัพยากรการบริหารทุกประเภทมาบูรณาการเพื่อดำเนินการ
  - 6.3 การจูงใจ (Motivating) ที่จะช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การจูงใจในที่นี้ยังหมายถึง การอำนวยการ (Directing) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) และการเป็นผู้นำในการดำเนินการ (Leading)
  - 6.4 การควบคุมงาน (Controlling) เป็นการติดตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ได้กำหนดไว้ว่ามีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อยเพียงใด

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า หลักการบริหาร กระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย โดยการเชื่อมโยงเป้าหมายผลการปฏิบัติงานระดับองค์กร หน่วยงานและระดับบุคคลเข้าด้วยกัน ซึ่งตั้งอยู่บนฐานกระบวนการความต่อเนื่อง

ตั้งแต่ การวางแผนการปฏิบัติงาน การติดตามผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานและการนำผลที่ได้จากการประเมินไปประกอบการพิจารณาตอบแทน ความดีความชอบแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ภารกิจในการบริหาร

ภารกิจในการบริหารให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน ในด้านต่างๆ โดยมีผู้ได้ให้คำอธิบายไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 2 - 7) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 39 ซึ่งทำให้งานบริหารการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 งาน ตามขอบข่ายและอำนาจดังนี้

1. ด้านวิชาการ ประกอบด้วย

1.1 งานแผนงานวิชาการ

1.1.1 วิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการสอน

1.1.2 จัดทำข้อมูลสถิติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.3 จัดทำและนำเสนอนโยบายแนวการศึกษาสถานศึกษาต่อคณะกรรมการ

สถานศึกษา

1.1.4 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน (School Charter) และแผนปฏิบัติการประจำปี

1.1.5 จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ

1.2 งานจัดการเรียนการสอน

1.2.1 จัดบริการการศึกษาสำหรับคนพิการที่สามารถเรียนร่วมได้ ตลอดทั้ง ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษตามสภาพความพร้อม

1.2.2 จัดบริการการศึกษาในระบบ โดยให้ตอบสนองต่อนโยบายของชาติและความต้องการของท้องถิ่นเป็นสำคัญและจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยตามสภาพความพร้อมหรือที่เห็นควร

1.2.3 กำหนดคาบเวลาเรียน ตามเกณฑ์ขั้นต่ำ

1.2.4 ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น สถานศึกษาสามารถกำหนดวันเปิดปิดภาคเรียน ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นแล้วนำเสนอหน่วยเพื่อทราบ

1.2.5 จัดตารางสอน

1.2.6 จัดชั้นเรียน

1.2.7 จัดครูเข้าสอน

1.2.8 จัดสอนซ่อมเสริม

1.3 งานด้านหลักสูตรและการพัฒนา ส่งเสริมการเรียนการสอน

1.3.1 จัดทำและพัฒนาหลักสูตร

1.3.2 เทียบโอนผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดหรือตามที่ได้รับ

มอบหมาย

1.3.3 จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.3.4 พัฒนา ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.3.5 ส่งเสริมให้ผู้สอนทำการศึกษ วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา

1.3.6 จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและให้บริการแก่นักเรียนและครู

1.3.7 คัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อให้ใช้ในสถานศึกษา

1.3.8 นำเสนอการอนุมัติให้จัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือแบบเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นที่สถานศึกษาจัดทำหรือพัฒนาขึ้น ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

1.3.9 จัดหาวิทยากรและแหล่งประกอบการฝึกงาน

1.3.10 จัดบริการห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

1.3.11 จัดมุมค้นคว้าศึกษาในห้องเรียน

1.3.12 จัดห้องเรียนหรือมุมวิชาการสำหรับการค้นคว้าของครู

1.3.13 จัดให้มีการนิเทศภายใน

1.4 การวัดผลและประเมินผล

1.4.1 จัดการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน

1.4.2 ดำเนินการให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.4.3 อนุมัติการจบการศึกษา

1.4.4 ออกหลักฐานทางวิชาการ

1.4.5 จัดทำทะเบียนวัดผล

1.4.6 ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

1.4.7 จัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

1.4.8 รายงานผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ ๆ

1.5 อื่น ๆ

1.5.1 ให้ความร่วมมือในการเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ทางด้านวิชาการของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

1.5.2 ประสาน ส่งเสริมและดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิการจัดการศึกษาของครอบครัวและชุมชน

1.5.3 แต่งตั้งกรรมการหรืออนุกรรมการด้านวิชาการ (ถ้ามี)

2. ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย

2.1 การบริหารงบประมาณ และการเงิน

2.1.1 จัดตั้งงบประมาณหรือจัดทำแผนการใช้จ่ายเงิน

2.1.2 พิจารณานำเสนอเพื่ออนุมัติแผนการใช้จ่ายเงินต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

2.1.3 บริหารเงินทั้งในและนอกงบประมาณ ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมี

ประสิทธิภาพ

2.1.4 ติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณ

2.1.5 จัดทำบัญชีแสดงสถานการใช้จ่ายเงิน

2.1.6 ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินภายในสถานศึกษา

2.1.7 เก็บรักษาเงินได้ตามความต้องการของสถานศึกษา

2.1.8 เลือกระเบียบการฝากเงิน

2.1.9 บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อขายที่ดิน หรือจ้างทำของที่ดำเนินการ โดยใช้งบประมาณให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

2.1.10 เบิกจ่ายเงินประเภทต่าง ๆ

2.1.11 เลือกใช้บริการธนาคารได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่

2.1.12 นำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อขอเปลี่ยนแปลงรายการใช้จ่ายเงินในกรณีที่มีเหตุอันสมควร

2.2 งานพัสดุ ครุภัณฑ์

2.2.1 เปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการครุภัณฑ์

2.2.2 กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์

2.2.3 จัดซื้อ จัดจ้างตามแผนการใช้จ่ายเงิน

2.2.4 มีอำนาจในการสั่งซื้อ สั่งจ้างได้ตามความต้องการของสถานศึกษา

2.2.5 แต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง

2.2.6 แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการก่อสร้าง

2.2.7 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง

2.2.8 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับวัสดุ

2.2.9 สั่งจำหน่ายพัสดุ ครุภัณฑ์

2.2.10 เบิกจ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์การศึกษา

2.2.11 จัดทำระเบียบควบคุมพัสดุ

2.2.12 มีอำนาจในการรับบริจาควัสดุ ครุภัณฑ์ได้ตามความเหมาะสม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

2.3 งานด้านอื่น ๆ

2.3.1 ระดมทรัพย์สินจากองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนและสังคม เพื่อใช้ในการศึกษาของสถานศึกษา

2.3.2 ดำเนินการด้านกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)

2.3.3 รักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินของราชการ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย

3.1 วางแผนอัตรากำลังของสถานศึกษา

3.2 สรรหาบุคคล

3.3 บรรจุและแต่งตั้งบุคลากรและรายงานให้เขตพื้นที่ทราบ

3.4 ปฐมนิเทศบุคลากรใหม่

3.5 จัดทำทะเบียนประวัติบุคลากร

3.6 ปกครองบังคับบัญชาบุคลากร

3.7 จัดหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากร

3.8 มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากร

- 3.9 พิจารณาและอนุมัติความดีความชอบแก่บุคลากร
- 3.10 พิจารณา และเสนอการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ
- 3.11 พัฒนาบุคลากร
- 3.12 อนุญาตการลาป่วย ลากิจ ลาคลอดลาอุปสมบท ลาไปประกอบพิธีที่สำคัญทางศาสนาในประเทศ
- 3.13 อนุญาตลาไปเข้ารับการฝึกอบรมศึกษาดูงานในประเทศ
- 3.14 อนุญาตการลาศึกษาต่อในต่างประเทศ
- 3.15 ให้ความเห็นชอบการไปช่วยราชการของบุคลากรในสถานศึกษา
- 3.16 อนุญาตการไปราชการในเขตพื้นที่ของบุคลากรในสถานศึกษา
- 3.17 พิจารณาให้ความเห็นและนำเสนอเกี่ยวกับการ โอน ย้ายของบุคลากรในสถานศึกษา
- 3.18 พัฒนาระบบข้อมูลบุคลากร
- 3.19 จัดองค์กรในสถานศึกษา
- 3.20 จัดสวัสดิการแก่บุคลากรในสถานศึกษา
- 3.21 ส่งเสริมวินัยและดำเนินการทางวินัย
- 3.22 ให้ความช่วยเหลือในการเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ทางด้านบุคลากรของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา
- 3.23 ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับใบประกอบวิชาชีพที่ได้รับมอบหมาย
- 3.24 ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา
- 4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย
  - 4.1 งานธุรการและสารบรรณ
    - 4.1.1 จัดทำหนังสือราชการและหนังสืออื่น ๆ
    - 4.1.2 เก็บรักษาและการขี้ม
    - 4.1.3 การทำลายเอกสาร
    - 4.1.4 จัดทำระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งของสถานศึกษา
    - 4.1.5 การประชุมครูและงานอื่น ๆ
  - 4.2 งานทะเบียน สถิติและรายงาน
    - 4.2.1 จัดทำทะเบียนสถิตินักเรียน ครูและลูกจ้าง

- 4.2.2 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 4.2.3 รายงานข้อมูล ผลการดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลและสาธารณชน
- 4.2.4 เก็บรักษาข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษา
- 4.2.5 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา
- 4.3 งานอาคารสถานที่
- 4.3.1 งานวางผังบริเวณสถานศึกษา
- 4.3.2 ปรับปรุงบริเวณสถานศึกษา
- 4.3.3 กำหนดแผนการใช้อาคารสถานที่
- 4.3.4 ควบคุมการก่อสร้างและปรับปรุงอาคารสถานที่และห้องเรียน
- 4.3.5 กำหนดมาตรฐานป้องกันอัคคีภัย ภัยธรรมชาติและอุบัติภัยอื่น ๆ
- 4.3.6 กำหนดมาตรการความปลอดภัยของอาคารสถานที่
- 4.3.7 จัดทำทำเบียนประวัติการใช้และการซ่อมแซมอาคารสถานที่
- 4.3.8 จัดให้นักเรียนได้ร่วมกันดูแลและทำความสะอาดห้องเรียนรวมทั้งบริเวณสถานศึกษา
- 4.3.9 กำหนดรูปแบบอาคารเรียนและอาคารประกอบให้เหมาะสมกับการใช้งานและสถานที่
- 4.4 งานกิจการนักเรียน
- 4.4.1 ควบคุมดูแลความประพฤติและระเบียบวินัย
- 4.4.2 แนะนำด้านการศึกษาและอาชีพและให้คำปรึกษา
- 4.4.3 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 4.4.4 บริการอาหารกลางวัน
- 4.4.5 บริการด้านสุขภาพ
- 4.4.6 นำนักเรียน/นักศึกษาไปทัศนศึกษานอกสถานที่
- 4.4.7 ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษา
- 4.4.8 จัดหาทุนการศึกษา
- 4.4.9 จัดพาหนะรับส่งนักเรียน/นักศึกษา (ถ้ามี)
- 4.4.10 บริการด้านกีฬาและแหล่งพักผ่อน
- 4.4.11 เฝ้าเด็กเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ
- 4.4.12 รับนักเรียน/นักศึกษาเข้าเรียน

- 4.4.13 จัดบริการโสตทัศนูปกรณ์
- 4.4.14 จัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้
- 4.4.15 ปฐมนิเทศนักเรียนใหม่และปัจฉิมนิเทศนักเรียนที่จะจบการศึกษา
- 4.4.16 จัดโครงการป้องกันยาเสพติด สื่อลามก การพนัน และการทะเลาะวิวาท

ในสถานศึกษา

- 4.4.17 จัดโครงการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา
- 4.4.18 กิจกรรมอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

4.5 งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

- 4.5.1 ให้บริการด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนกับชุมชน
- 4.5.2 ร่วมมือและส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน
- 4.5.3 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมประเพณี โดยเฉพาะ

ในท้องถิ่น

- 4.5.4 ประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 4.5.5 จัดทำและให้บริการข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนแก่ชุมชน
- 4.5.6 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสมาคมผู้ปกครองและครูสมาคมศิษย์เก่า

หรือมูลนิธิ

- 4.5.7 เสนอแต่งตั้งและจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา
- 4.5.8 จัดทำเอกสารสำคัญให้แก่ผู้มีอุปการคุณการศึกษา
- 4.5.9 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน
- 4.5.10 ระดมความร่วมมือในชุมชนเพื่อการจัดการศึกษา
- 4.5.11 สำรวจแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างเป็นเครือข่ายในการจัด

การศึกษา

- 4.5.12 จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน
- 4.5.13 สำรวจความต้องการและให้บริการการศึกษาแก่ชุมชน
- 4.5.14 เสริมสร้างศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนให้แพร่หลายยิ่งขึ้น
- 4.5.15 จัดหรือประสานการบริการด้านการเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองและชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า หลักการบริหารโรงเรียนจะให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน 4 ปัจจัย ที่จะช่วยให้เกิดการบริหารจัดการงาน ในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป หากต้องให้การบริหารงานโรงเรียนดำเนินไปได้เป็นอย่างดี โรงเรียน

ควรนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ เพื่อความเป็นสากล ซึ่งการบริหารงานโรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจจากบุคลากรและทรัพยากร ทั้งในและนอกโรงเรียน จะช่วยให้การบริหารงานในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและผู้เรียนมีคุณภาพ มีศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ชุมชนและประเทศต่อไป

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงจำเป็นต้องใช้ ทฤษฎีการบริหารที่เกี่ยวกับมนุษย์ ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการ และทฤษฎีแรงจูงใจ ดังนี้

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

ไพทิวรี่ เจริญพันธุ์วงศ์ (2550 : 22 – 28) ได้กล่าวถึงความต้องการของคน ตามทฤษฎี ความต้องการของมาสโลว์ ว่า ทุกคนมีความต้องการและไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการ ได้การ ตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ และความต้องการของคนมีลำดับขั้นจากต่ำ ไปหาสูงกล่าวคือเมื่อได้รับความต้องการขั้นต่ำแล้ว ความต้องการขั้นสูงจะเกิดขึ้นใหม่อีกต่อไป หรือบุคคลจะมีความต้องการที่เรียนลำดับจากระดับพื้นฐานมากที่สุด ไปยังระดับที่สูงที่สุด ความต้องการของคนแบ่งออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการที่จำเป็นที่สุด สำหรับการดำรงชีวิตให้อยู่รอด ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อน และความต้องการทางเพศ เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัย (Security Needs) เป็นความต้องการที่จะให้ตนเอง ปลอดภัยจากอันตรายทุกด้าน ความต้องการความมั่นคงในการทำงาน ตลอดจนความมั่นคง ทางฐานะและเศรษฐกิจ
3. ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) ความต้องการที่จะเป็นส่วน หนึ่งของสังคม ความต้องการให้สังคมยอมรับความเป็นมิตร ต้องการความรักจากผู้ร่วมงานและ ต้องการให้คนอื่นยอมรับในความสำเร็จของตน
4. ความต้องการที่จะได้รับยกย่องในสังคม (Esteem or Egoistic Needs) เป็นความ ต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับเป็นที่ยกย่องสรรเสริญของคนทั่วไปและความต้องการ ความอิสระ เป็นต้น
5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด (Self Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ เช่น ความต้องการอยากเป็นหัวหน้าสูงสุดของหน่วยงาน หรือความต้องการอยากเด่นในทางใด โดยเฉพาะ ซึ่งแต่ละคนมีความนึกคิดแตกต่างกัน ได้

ทฤษฎี อี อาร์ จี ของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Theory)

อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer. 1992 ; อ้างถึงใน ขวัญราตรี ไชยแสง. 2552 : 32) ได้ปรับปรุงลำดับความต้องการของมาสโลว์ใหม่ ให้เป็นความต้องการ 3 ระดับ ได้แก่

1. ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ (Existent Needs : E) คือ ความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัย

2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs : R) คือ ความต้องการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในสถานที่ทำงาน

3. ความต้องการเจริญเติบโต (Growth Needs : G) คือ ความต้องการภายในเพื่อการพัฒนาส่วนบุคคล

อัลเดอร์เฟอร์ เห็นด้วยกับมาสโลว์ที่ว่า ความต้องการที่ยังไม่ถูกตอบสนองจะจูงใจบุคคลแต่ที่อัลเดอร์เฟอร์มีความเห็นที่แตกต่างจากมาสโลว์ ก็คือ มาสโลว์ กล่าวว่า บุคคลจะยังอยู่ ณ ความต้องการระดับหนึ่งจนกว่าความต้องการนั้นจะได้รับการตอบสนอง แต่ทฤษฎี ERG กล่าวว่า ถ้าความต้องการนั้นยังไม่ได้ถูกตอบสนอง บุคคลจะคับข้องใจ ถดถอยลงมายังความต้องการในระดับที่ต่ำลงมา และเริ่มต้นความต้องการระดับต่ำลงมาอีก และขณะเดียวกันบุคคลอาจมีความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับในขณะเดียวกันก็ได้ บุคคลสามารถถูกจูงใจพร้อมกันไปด้วยความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับ เช่น ความต้องการเงินเดือนสามารถเกิดขึ้นได้ขณะเดียวกันกับความต้องการทางสังคม เป็นต้น

ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคคลีแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2549 : 118) ได้กล่าวว่า แมคคลีแลนด์ ได้เน้นความต้องการไว้ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for Achievement : n - Ach) เป็นความต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา

2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Need for Affiliation : n - Aff) เป็นความต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. ความต้องการอำนาจ (Need for Power : n - Pow) เป็นความต้องการที่มีอิทธิพลและครอบงำเหนือผู้อื่น

ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's Manifest Need Theory)

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2549 : 117) ได้กล่าวถึงความต้องการของคนของเมอร์เรย์ที่เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งเขามีความคิดว่า ความต้องการของบุคคลมีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ ความต้องการของบุคคลที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
2. ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ (Need for Affiliation) เป็นความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
3. ความต้องการอิสระ (Need for Autonomy) เป็นความต้องการเป็นตัวของตัวเอง
4. ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และต้องการที่จะควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

ทฤษฎีแรงจูงใจของ วรูม (Vroom's Expectancy Theory)

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2549 : 118) ได้กล่าวถึงทฤษฎีแรงจูงใจของวรูม ว่า แรงจูงใจเกิดจากความคาดหวังบวกกับคุณค่าของผลลัพธ์ โดยทฤษฎีนี้มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ คือ

1. ปัจจัยภายใน (ความต้องการ) และปัจจัยภายนอก (สภาพแวดล้อม) มีผลต่อพฤติกรรมของคน
2. พฤติกรรมใด ๆ เกิดจากการตัดสินใจด้วยตนเองของบุคคล
3. บุคคลมีความแตกต่างกันในความต้องการ ความปรารถนาและเป้าหมาย
4. บุคคลจะเลือกใช้พฤติกรรมโดยอ้อมเป็นไปตามการรับรู้ผลต่อเนื่องจากพฤติกรรมนั้น
5. แรงจูงใจตามทฤษฎีนี้ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยตัวแปรสำคัญสองตัวประกอบกัน คือ ความคาดหวังและคุณค่าของผลลัพธ์

ทฤษฎีแรงจูงใจหรือความคาดหวังนี้ จะใช้ได้ผลดีกับผู้ที่ปฏิบัติงานซึ่งมีลักษณะการควบคุมจากภายใน เพราะพนักงานเหล่านี้เชื่อมั่นว่าเขาเป็นคนกำหนดแนวทางชีวิตของตนเองได้ ความพยายามและความสามารถของเขาจะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน แต่ทฤษฎีนี้ไม่เหมาะที่จะใช้จูงใจพนักงานที่มีลักษณะการควบคุมจากภายนอก เพราะพวกนี้เชื่อถือในเรื่องดวงโชควาสนา ความบังเอิญ และสิ่งภายนอกอื่น ๆ ไม่เชื่อในความสามารถและความพยายามของตัวเองว่าจะทำให้พบความสำเร็จได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Theory of Motivation)

แนวคิดของเฟรดเดอริก เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1967 ; อ้างถึงใน สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2551 : 146 - 147) เป็นนักจิตวิทยา ได้คิดค้นทฤษฎีแรงจูงใจ ในการทำงาน ชื่อทฤษฎี Motivation-Maintenance Theory หรือ Dual Factor Theory หรือ The Motivation-Hygiene Theory แรงจูงใจในการทำงานตามแนวคิดของ เฮิร์ซเบิร์ก ได้มาจากการวิจัยของ เฮิร์ซเบิร์กและคณะ เฮิร์ซเบิร์กเป็นศาสตราจารย์หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาแห่งหนึ่งของ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นรีเสิร์ฟ (Western Reserve University) เขาได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจ ในการทำงานของมนุษย์เพื่อตอบคำถามที่ว่า “ผู้ปฏิบัติงานต้องการอะไรจากงานของเขา” และเพื่อ พิสูจน์สมมติฐานว่า “ปัจจัยที่นำไปสู่ทัศนคติในทางบวกถ้าปัจจัยที่นำไปสู่ทัศนคติในทางลบ ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน” ซึ่งสรุปออกมาเป็นแนวคิดตามทฤษฎีสององค์ประกอบ (Two - Factor Theory) ซึ่งอาจจะเรียกชื่ออย่างอื่นได้อีกหลายชื่อ (จินทรานี สงวนนาม, 2550 : 210 - 212) เช่น ทฤษฎีความพอใจ – ไม่พอใจ (Satisfiers - Dissatisfiers) หรือทฤษฎีปัจจัยกระตุ้น – ปัจจัยค้ำจุน (Motivators - Hygienes) หรือทฤษฎีองค์ประกอบภายใน - ภายนอกของงาน คือ

1. ปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่จูงใจให้บุคคลพอใจ ในงาน (Satisfaction) ประกอบด้วย

1.1 ความสำเร็จ (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลให้พลังความสามารถทำงาน จนบรรลุวัตถุประสงค์ใช้สติปัญญาจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

1.2 การยอมรับนับถือ การยกย่อง (Recognition) หมายถึงการได้รับการยกย่อง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่น ในสังคมรวมถึงสถานภาพ (Status) ซึ่งหมายถึงตำแหน่งงานในอาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือ ของสังคม มีเกียรติและศักดิ์ศรี

1.3 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ในภาระหน้าที่ที่สำคัญ มีความรับผิดชอบที่ท้าทายความสามารถและการได้รับอำนาจอย่างเพียงพอ ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

1.4 ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง การได้รับโอกาสก้าวหน้า ได้รับการ พัฒนาไปในทิศทางที่ตนต้องการ มีความก้าวหน้าไปในตำแหน่งที่สูงขึ้น มีโอกาสได้ศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมรวมถึงเงินเดือน (Salary) ค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่ควรได้รับเหมาะสม กับงานที่ทำและการเลื่อนขั้นเงินเดือนที่เหมาะสมกับผลการปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยอนามัย หรือปัจจัยบำรุง (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่บุคคล จะเกิดความไม่พอใจ (Dissatisfaction) ถ้าขาดปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

2.1 นโยบายขององค์กร (Company Policy) หมายถึง การวางแผนการบริหารขององค์กรที่มีความชัดเจน การติดต่อสื่อสารที่เอื้อต่อการประสานงานและการปฏิบัติงาน

2.2 การบริหารงาน (Supervision) หมายถึง การบังคับบัญชาในการบริหารงานด้วยความยุติธรรมเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี

2.3 สภาพแวดล้อมของงาน (Working Condition) หมายถึง การมีบริเวณที่ทำงานที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการทำงาน มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ในการสมัครงานที่ทันสมัยและเพียงพอ มีการถ่ายเทอากาศ มีแสงสว่างเพียงพอและมีการคมนาคมที่สะดวกถึงความมั่นคงของงาน (Job Security) ซึ่งเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความมั่นคงขององค์กร

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationships) หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ดี ให้ความช่วยเหลือ ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ตลอดจนประสานงานกันได้ดี

เมื่อปัจจัยเหล่านี้สมบูรณ์บุคคลจะทำงานต่อไปได้ แต่ก็มีได้หมายความว่าบุคคลจะมีความพึงพอใจในการทำงาน เพราะเหตุว่า ความพึงพอใจในงานขึ้นอยู่กับปัจจัยการจูงใจ ดังกล่าวข้างต้น ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959 ; อ้างถึงใน สุชาติรัตน์ อนุกุลประเสริฐ. 2548 : 8) ได้สร้างขึ้นมาโดยลบล้างความเชื่อว่า “เงิน” เป็นสิ่งเดียวที่กระตุ้นให้คนอยากทำงาน จากการสัมภาษณ์วิศวกรและนักบัญชี จำนวน 200 คน จากโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองพิทสเบิร์ก มลรัฐเพนซิลวาเนีย อเมริกา เพื่อหาว่า องค์ประกอบอะไรที่จะมีความสัมพันธ์กับความรูสึกมีความสุขในการทำงาน ซึ่งจะไม่เหมือนองค์ประกอบที่จะนำไปสู่ความไม่พอใจในการทำงาน

สิ่งที่สร้างความพอใจหรือเป็นปัจจัยกระตุ้นให้คนทำงาน ได้แก่

1. ความสำเร็จของงาน
2. การได้รับการยกย่อง
3. ความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ท้าทายความสามารถ
4. ความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้า

สิ่งที่สร้างความไม่พอใจในการทำงานหรือปัจจัยค้ำจุนในการทำงาน ได้แก่

1. นโยบายและการบริหารงานองค์กร
2. การบังคับบัญชา การนิเทศงาน (เทคนิคการทำงาน)
3. สภาพงาน
4. สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในที่ทำงาน

ผู้บริหารส่วนมากมักจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านค้ำจุน เช่น เมื่อเกิดปัญหาว่า ผู้ปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพในการทำงาน มักแก้ไขโดยการปรับปรุงสภาพในการทำงานหรือ

ปรับเงินเดือนให้สูงขึ้น การปฏิบัติดังนี้เป็นการแก้ไขไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน แต่ไม่ได้เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ผู้บริหารควรเน้นถึงปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน เช่น มอบหมายงานที่มีความรับผิดชอบมากขึ้นหรือส่งเสริมความก้าวหน้าของพนักงานจะเป็นการกระตุ้นให้คนทำงานได้ดีกว่าที่จะให้ทำงานในตำแหน่งเดิมแต่เพิ่มเงินเดือนให้ แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารต้องพยายามรักษาปัจจัยค้ำจุนให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความไม่พอใจในการทำงาน ดังนั้นการนำทฤษฎีของเฮิร์ชเบิร์กไปประยุกต์ใช้นั้นจึงต้องคำนึงปัจจัยทั้งสองด้านควบคู่กันไปด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการทำงานก็มีส่วนสำคัญไม่น้อย โดยเฉพาะในสภาพสังคมปัจจุบันซึ่งคุณภาพชีวิตและเทคโนโลยีต่าง ๆ เจริญก้าวหน้ามาก นอกจากจะช่วยสร้างความไม่พอใจในการปฏิบัติงานแล้วยังเป็นตัวช่วยให้ปัจจัยกระตุ้นมีพลังแรงขึ้นด้วย

นิพนธ์ ศศิธร (2523 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2550 : 212) ได้สรุปผลดีของแนวคิดตามทฤษฎีของเฮิร์ชเบิร์กที่มีผลให้เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนาบุคคลในองค์กรไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การฝึกอบรมในขณะที่ทำงาน เพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสเติบโตด้วยตนเองจากการทำงานโดยความเข้าใจในงานของตนมีความรู้เทคนิคใหม่ ๆ ที่จะพัฒนาการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น
2. การสร้างสรรค์ความต้องการทางสังคมให้บุคลากรมีโอกาสทำงานเป็นหมู่คณะที่เป็นการทำงานตามความชำนาญเฉพาะ
3. การยกศักดิ์ศรีและภาระของงานให้สูงขึ้นเพื่อให้เกิดความสำนึกในความสำเร็จและความรับผิดชอบสูงขึ้นเพราะมีเกียรติที่จะตัดสินใจด้วยตนเองมากที่สุด
4. การปรับปรุงระบบการติดต่อให้เกิดความสำนึกในความรับผิดชอบสูงขึ้นโดยมุ่งเน้นให้ผู้นำเป็นผู้คิดเอง
5. การปรับปรุงภาวะผู้นำ โดยทุกคนมีโอกาสในการตัดสินใจทัดเทียมกัน

อวยชัย ชะมา (2525 : 68 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2550 : 212) ได้สรุปผลดีจากการประยุกต์ทฤษฎีสององค์ประกอบของเฮิร์ชเบิร์กมาใช้ดังนี้

1. ให้ความสนใจกับมนุษย์มากขึ้น
2. พยายามกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มผลผลิตของหน่วยงาน โดยสร้างแรงจูงใจ
3. ทุกกรณีของพฤติกรรมต่างก็มีเป้าหมายกำกับ การชักจูงให้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายย่อมทำได้ โดยใช้ทฤษฎีการจูงใจให้ถูกต้อง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2549 : 118) ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับแรงจูงใจของคน โดย เฮิร์ชเบิร์ก ซึ่งเขาได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์พนักงานในเรื่องของความพึงพอใจในการทำงานและทำให้เขาได้ผลสรุปว่า แรงจูงใจของมนุษย์จะประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยภายนอก
2. ปัจจัยภายใน

เฮิร์ชเบิร์ก กล่าวว่าปัจจัยภายนอกนั้นจะเป็นแรงจูงใจที่สนองต่อความต้องการภายนอกของคน ส่วนปัจจัยภายในจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อคนมากกว่าปัจจัยภายนอก จึงบอกได้ว่าปัจจัยภายในที่ประกอบด้วย การที่คนทำงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การได้รับการยอมรับจากหัวหน้าหรือคนรอบข้าง การที่ได้ทำงานอย่างเป็นตัวของตัวเอง การที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองทำอยู่ การได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหรือการเจริญเติบโตในวุฒิภาวะส่วนตัวขึ้นไปเรื่อย ๆ นั้นจะทำให้คนเกิดแรงจูงใจที่จะทำงานให้ดียิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ

ทฤษฎีแรงจูงใจของล๊อค (Locke's Goal-Setting Theory)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2549 : 119) ได้กล่าวถึงทฤษฎีแรงจูงใจของล๊อคว่า แรงจูงใจเบื้องต้นในการทำงานเกิดจากความปรารถนาที่จะไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป้าหมายที่ตั้งไว้ต้องการเวลาที่มีความสำคัญที่จะชี้แนวทางพฤติกรรมที่บุคคลจะต้องกระทำอย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีแรงจูงใจของเมอร์เรย์ (Murray's Manifest Theory)

แนวคิดของเมอร์เรย์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2551 : 145 - 146)

ได้กล่าวถึงมโนคติ (Concept) เกี่ยวกับแรงจูงใจไว้หลายประการ ดังนี้

1. การแสดงความเคารพ (Abasement)
2. ความสำเร็จ (Achievement)
3. ต้องการมีเพื่อนสนิท (Affiliation)
4. ความก้าวร้าว (Aggressive)
5. อิสระภาพ (Autonomy)
6. การแก้ไข (Counteraction)
7. การป้องกัน (Deferdant)
8. การปฏิบัติตาม (Deference)
9. ลักษณะเด่น (Dominance)
10. การแสดงออก (Exhibition)
11. หลีกเลียจจากอันตราย (Harm Avoidance)

12. ต้องหลีกเลี่ยงจากความละเอียด (Infavoidance)
13. การทะนุถนอม (Nurture)
14. ความเป็นระเบียบ (Order)
15. การเล่น (Play)
16. การปฏิเสธ (Reject)
17. ความสนุกสนาน (Sentience)
18. ต้องการทางเพศ (Sex)
19. ต้องการความช่วยเหลือ (Succorance)
20. ต้องการความเข้าใจ (Understanding)

จากที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหาร เป็นการปกครองมนุษย์ในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้สำเร็จ เกิดผลดีกับผู้ปฏิบัติงาน จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ความต้องการของบุคคล มีทั้งความต้องการทางกายภาพและความต้องการทางจิตใจหรือสังคม ซึ่งเป็นความต้องการที่ควรได้รับการตอบสนองก่อนไปสู่ความต้องการในระดับสูง ด้วยเหตุนี้การบริหารองค์กรจึงควรพิจารณาถึงคุณลักษณะที่แตกต่างของบุคคลเพื่อให้ตอบสนองได้ถูกต้อง

มาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาถือว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนมีอยู่แล้ว การที่ครูได้ศึกษาและมีความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาอย่างถ่องแท้จะช่วยให้ครูนั้นได้พัฒนาให้เด็กได้มีศักยภาพ มีประสิทธิภาพ เต็มความสามารถของตนเพื่อที่จะได้ใช้ความรู้ไปพัฒนาตนเอง ประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้
สุนทร พูนพิพัฒน์ (2540 : 14) ได้ให้ความหมายของคำว่า มาตรฐาน (Standard) ว่าเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้น จากการเห็นพ้องต้องกัน และได้รับความเห็นชอบจากองค์กร หรือหน่วยงานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เอกสารดังกล่าวได้วางกฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่มีคุณลักษณะเฉพาะกิจแห่งกิจกรรมหรือผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ประโยชน์กันทั่วไปจนเป็นปกติวิสัย โดยมุ่งให้บรรลุถึงความสำเร็จสูงสุดตามข้อกำหนดที่วางไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 1) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาว่า หมายถึง มาตรฐานการศึกษา เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ

ที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 (2556 : 125) ได้ให้ความหมาย มาตรฐาน หมายถึง สิ่งที่อยู่เป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554 : 6) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาว่า หมายถึง ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตของการจัดการศึกษา เพื่อการกำกับ ติดตาม ดูแล ตรวจสอบและประกันคุณภาพของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาจึงไม่ได้หมายถึงระดับ คุณภาพด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดกับตัวผู้เรียน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารสถานศึกษา หรือกระบวนการบริหารจัดการศึกษาเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะหรือคุณภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ระบบการเรียนการสอน การประเมินผล การจัดระดับ และการรายงานทางวิชาการ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล และตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ

1. ความหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติ ครอบคลุมการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท นั่นคือ ครอบคลุมการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา และครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาของชาติจึงเป็นการกำหนดเป้าหมายที่กว้าง เพื่อให้องค์กรหลักที่จัดการศึกษาสามารถนำไปกำหนดแนวทางนำสู่การปฏิบัติได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. อุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาของชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลง ต่อรัฐสภาต่างมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาค้นได้อย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ (สภาการศึกษา. 2547 : 1)

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา (สภาการศึกษา. 2547 : 1) คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพ

ชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

3. วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สภากาการศึกษา. 2547 : 1)

เพื่อเป็นเป้าหมายและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติในทุกระบบ และทุกประเภท ในระดับมหภาค เป็นหลักและแนวทางในการกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาและจัดการศึกษารวมทั้ง มาตรฐานการศึกษา ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา เป็นเครื่องมือกำกับ การตรวจราชการ การนิเทศ การติดตาม และประเมินผลรวมทั้งการประกันคุณภาพ ทำให้ทราบ สถานภาพและความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาของชาติระดับมหภาค เป็นมาตรฐานสำหรับการ ประกันคุณภาพภายนอกในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และเป็นพื้นฐานสำหรับการ พัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติในระยะต่อไป

4. มาตรฐานและตัวบ่งชี้

เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์ หลักการและวัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐาน การศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549 : 3 - 6) จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐานและ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาการตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะคุณธรรม และจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

โดยกำหนดตัวบ่งชี้มุ่งให้ผู้เรียนมีกำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ มีความรู้และทักษะ ที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม มีทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว มีทักษะทางสังคม มีคุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษา

การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดีได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครู ศึกษานิเทศก์จัดผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ความสำเร็จของการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้เรียน ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ผู้ปกครองและสมาชิกชุมชน และ 2) ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการและหลักธรรมาภิบาล

โดยกำหนดตัวบ่งชี้ที่มุ่งให้มีการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบ สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาส สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่าง ๆ ที่จัดไว้อย่างทั่วถึง องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคาร สถานที่ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้ และการให้บริการ เทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้ และการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ ทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีคุณภาพ มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

โดยกำหนดตัวบ่งชี้ให้มีการบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ มีการศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุน

แหล่งการเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้ มีการสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติ
ของสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติ ครอบคลุมเป้าหมาย
3 ประการ ได้แก่ 1) คุณลักษณะของคนไทย คือ เก่ง ดี มีสุข 2) แนวการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ 3) แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งความรู้ ที่ให้คนไทยทุกคนมีโอกาส
และทางเลือกที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 1 – 5) เป็นองค์กรของรัฐที่ได้
ทำหน้าที่ในการยกร่างมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้นำร่างดังกล่าวไปใช้
ทำการพิจารณาจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานราชการและนักการศึกษาอย่างกว้างขวาง
และได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานจำนวน 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐาน
ด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านปัจจัย

จากมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว เป็นมาตรฐานการศึกษา
ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งมาตรฐาน
การศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 3 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
2543 : 21 - 35) ประกอบด้วย

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ
สติปัญญา อารมณ์ สังคม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข
มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีตัวบ่งชี้จำนวน
4 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 2 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตามระบอบ
ประชาธิปไตย มีตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 3 มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ
มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 5 มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 7 เห็นคุณค่าและภูมิใจในความเป็นคนไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่งดงามของไทย มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 8 รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง มีบุคลิกภาพที่ดี มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 9 มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 10 มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 11 ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 12 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มีตัวบ่งชี้จำนวน 1 ตัวบ่งชี้

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 13 มีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีตัวบ่งชี้จำนวน 7 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 14 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 15 มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 16 ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร/ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 17 มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 18 จัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีตัวบ่งชี้จำนวน 9 ตัวบ่งชี้

3. มาตรฐานด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่และชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีตัวบ่งชี้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีตัวบ่งชี้
จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญูณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม มีตัวบ่งชี้ จำนวน
5 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและ
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ ทิศวิเคราะห์ และสร้าง
องค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครู
เพียงพอ มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 25 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการสอนที่
เอื้อต่อการเรียนรู้ มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์
มีตัวบ่งชี้จำนวน 1 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน/ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและการพัฒนา
การศึกษา มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2559 : ก) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
เป็นกระบวนการที่สร้างความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่า การจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพและจะคง
รักษาไว้ซึ่งมาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการ จึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกัน
คุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัด ให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและ
สะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบ
การประเมิน เพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนา
ผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่
สถานศึกษาได้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับใหม่จึงมีจำนวนไม่มาก แนวทางการประเมิน
คุณภาพของสถานศึกษาจะเน้นการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพตามบริบทของสถานศึกษาไม่เพิ่มภาระ
การจัดทำเอกสารให้สถานศึกษา ปรับกระบวนการทัศน์ในการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบน
พื้นฐานบริบทของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา
ทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนในสถานศึกษาต้องรับรู้และ
ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมาย คือ มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดและ
ร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น (Accountability)

2. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2559 มีจำนวน 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะตามหลักสูตรสถานศึกษาและมีพัฒนาการในด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน สมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการบริหารและจัดการของสถานศึกษาที่ครอบคลุมด้านวิชาการ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านข้อมูลสารสนเทศ และด้านสภาพแวดล้อม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจด้านคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น ตามความสนใจ ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม มีการตรวจสอบ และประเมินผลความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล หมายถึง การวางระบบการจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมรับผิดชอบและรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องมีความมั่นใจต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านปัจจัย กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล

มาตรฐานการศึกษาที่ใช้ในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษารอบสาม

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2553 : 33) ได้กล่าวถึงการประเมินภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผลการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 การบริหารการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 4 การประเมินคุณภาพภายใน

สพม. อิศวภูมิ (2554 : 103 - 130) ได้กล่าวถึง การประเมินมาตรฐานตามกฎกระทรวง
ทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ คือ กลุ่มตัวบ่งชี้ฐาน (8 ตัวบ่งชี้) กลุ่มตัวบ่งชี้
อัตรลักษณ์ (2 ตัวบ่งชี้) กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม (2 ตัวบ่งชี้) ดังนี้
กลุ่มตัวบ่งชี้

1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
6. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. ประสิทธิภาพของการจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา
8. พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาและต้นสังกัด
9. ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

สถานศึกษา

10. ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา
11. ผลการดำเนิน โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา
12. ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และ

พัฒนาสู่ความเป็นเลิศเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ค่านิยมของกลุ่มตัวบ่งชี้

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจของสถานศึกษา โดย
กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้
ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดี และมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นการพัฒนา
จากรอบแรกและรอบสอง ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 1 - 8

กลุ่มตัวบ่งชี้อัตรลักษณ์ หมายถึง ตัวบ่งชี้ประเมินผลผลิตตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ
และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผล

สะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษาโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 9 - 10

กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อร่วมกันชี้แนะ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมตามนโยบายของรัฐซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและปัญหาสังคมที่เปลี่ยนไป โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้ช่วยเหลือสังคมและแก้ปัญหาสังคมของสถานศึกษา เช่น การปฏิรูปการศึกษา การส่งเสริมและสืบสาน โครงการตามพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา การป้องกันสิ่งเสพติด การพร้อมรับการเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน การอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การป้องกันอุบัติเหตุ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างสังคมสันติสุขและความปรองดอง ฯลฯ โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดและหน่วยงานต้นสังกัดให้การรับรอง การกำหนดตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 11 - 12

รูปแบบการประเมิน

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบการประเมิน 5 รูปแบบ

1. การประเมินเชิงปริมาณ ได้แก่ตัวบ่งชี้ที่ 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 และ 6.2
2. การประเมินเชิงปริมาณและเชิงพัฒนา ได้แก่ตัวบ่งชี้ที่ 1.1, 5.1 - 5.8
3. การประเมินเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 และ 2.2
4. การประเมินเชิงคุณภาพ ได้แก่ตัวบ่งชี้ที่ 6.1, 7, 9, 10 และ 12
5. การประเมินเชิงคุณภาพและพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 11

จากมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลและที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนด 38 มาตรฐาน 125 ตัวบ่งชี้ นั้น สำหรับในการประเมินภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือที่เรียกว่า สมศ. นั้น ได้กำหนดในการประเมินภายนอกกรอบสองไว้ 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ และให้ทุกโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ใช้ในการประเมินมาตรฐานการศึกษา ส่วนมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในการประเมินภายนอกกรอบสองมี 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านครู และมาตรฐานด้านผู้บริหาร (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545 : 51 - 57) มีดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน 32 ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียดดังนี้
  - มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีตัวบ่งชี้จำนวน 6 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ คนตรี และกีฬา มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีตัวบ่งชี้จำนวน 8 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้
2. มาตรฐานด้านครู มี 2 มาตรฐาน 13 ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียดดังนี้
  - มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มีตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีตัวบ่งชี้จำนวน 8 ตัวบ่งชี้
3. มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน 15 ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียดดังนี้
  - มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้
  - มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา มีตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการและเป็นระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ โดยการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม

ความหมายของคุณภาพ การประกันคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษา

คุณภาพ (Quality) ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สุนทร พูนพิพัฒน์ (2540 : 6) ได้กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติและลักษณะโดยรวมของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่แสดงให้เห็นได้ว่า มีความสามารถที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจได้ตรงตามความต้องการที่ได้ระบุไว้

บรรจง จันทมาศ (2541 : 1) ได้กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติทุกประการของผลิตภัณฑ์ การบริการที่ตอบสนองความต้องการและสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2543 ก : 28) ได้ให้ความหมายของคุณภาพ หมายถึง การทำให้ลูกค้าพึงพอใจด้วยการทำให้ความต้องการและความสมหวังของลูกค้าได้รับการตอบสนอง

แม็ก โคนัลด์ (McDonald. 1978 : 1 ; อ้างถึงใน ธเนศ คิตรงู้งเรือง. 2549 : 10) กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง การปฏิบัติการให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการ โดยที่เราสามารถเข้าไปจัดระบบให้เป็นระเบียบได้ และทำให้เราทราบว่าเมื่อใดที่เราจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติของการให้บริการโดยรวมที่ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ

คุณภาพการศึกษา ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

วัลลภ กันทรัพย์ (2541 : 8) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับตนเองและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม รู้จักอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพกายและจิตดี มีความเคารพ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และระบอบประชาธิปไตย

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2542 : 1) ได้กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณสมบัติคุณลักษณะ สภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียน กระบวนการจัดการศึกษาของ โรงเรียนซึ่งแสดง

ความสามารถในการตอบสนองความต้องการ ความจำเป็นสำหรับผู้เรียน สังคมในปัจจุบันและอนาคต โดยได้มาตรฐานตามที่กำหนด

คูลมส์ (Coombs. 1970 : 1 ; อ้างถึงใน จินตนา หัวใจเพชร. 2542 : 12) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง ลักษณะที่สอดคล้องกับความจำเป็น (Fitness for Need)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามความต้องการ โดยได้มาตรฐานตามที่กำหนด

การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพไว้ ดังนี้

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2540 : 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ คือ กระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดการศึกษามีความเป็นเลิศและเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการศึกษาได้ให้สิ่งที่ผู้เรียนและสังคมต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคมและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

สงบ ลักษณะ (2541 : 2) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพคือ การวางแผนปฏิบัติของหน่วยงานที่มุ่งจะผลิตสิ่งที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต

บรรจง จันทมาศ (2541 : 2) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการใด ๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้ จะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะได้ผลงานที่มีคุณภาพตามลักษณะที่พึงประสงค์

อุทุมพร จามรมาน (2541 : 2) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การระบุนความชัดเจนในวัตถุประสงค์และเป้าหมายตลอดวิธีปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

สุพจน์ เอียงกุญชร (2553 : 12) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมหรือการปฏิบัติใด ๆ ที่หากจะดำเนินการตามระบบหรือแบบแผนที่วางไว้ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าจะได้ผลงานที่มีคุณภาพ ตรงตามลักษณะที่พึงประสงค์

มอร์แกน และเอเวอร์เรตต์ (Morgan & Everett. 1990 : 25 ; อ้างถึงใน เข็มทองศิริแสงเลิศ. 2540 : 31) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ เป็นโครงสร้างเพื่อรับประกันว่า ระบบสำหรับพัฒนาและเตรียมการให้เกิดผลผลิตที่ต้องการนั้น ได้สร้างวิธีการปฏิบัติเพื่อรับประกันคุณภาพไว้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการแล้ว เป็นการพยายามป้องกันความสูญเสียมิให้เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มแรกและเป็นการรับประกันว่าการบริการจะบรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดไว้ ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการบริหารจัดการและดำเนินงานกิจกรรมตามภารกิจปกติที่กำหนดกิจกรรม

หรือการปฏิบัติใด ๆ ในการให้บริการเพื่อให้เกิดผลผลิตที่ดีมีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ

ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่ต้องดำเนินการอย่างมีระบบ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและเป็นที่ยอมรับในการจัดการศึกษาขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ และเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ ซึ่งความสำคัญของการประกันคุณภาพศึกษานั้น ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญไว้ ดังนี้

สงบ ลักษณะ (2541 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นความคิดที่ตรงกับคำว่า รับผิดชอบต่อสังคม ที่สังคมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบุตรหลานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล สนองความสนใจ ความต้องการและความถนัดที่แตกต่างกัน ข้อสำคัญคือ ทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตรงตามมาตรฐานคุณภาพที่สังคมต้องการ

อรุณ จันทวานิช (2542 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพประกอบด้วย หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และกระบวนการบริหารจัดการ กล่าวคือ หลักสูตรต้องยืดหยุ่นและมีความเป็นสากล กระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการสอนมุ่งเน้นการค้นคว้า สร้างความรู้ร่วมกันกับผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ร่วมการประเมินผลการเรียนการสอน ใช้เทคโนโลยีที่กว้างขวางเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก กระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจบริหารจัดการไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา ตลอดจนบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรพัฒนา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมกัน รับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 11) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา แต่ไม่ใช่เป็นการจับผิดหรือทำให้บุคคลเสียหาย

2. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน

3. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินการจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานกำกับ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ เพื่อผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินงานกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กษมา วรวรรณ ณ อรุรยา (2540 : 2) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญในเชิงระบบอย่างน้อย 4 ส่วน คือ ปัจจัยป้อน กระบวนการ ผลผลิต และสิ่งแวดล้อม ซึ่งต่างเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงต้องประกันองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้คือ

1. คุณภาพของปัจจัยการศึกษา เช่น ครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตร วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ
2. คุณภาพของกระบวนการของการศึกษา เช่น การจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหาร การนิเทศและการสนับสนุนทางวิชาการ
3. คุณภาพของผลผลิตของการศึกษา เช่น คุณภาพของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะของผู้เรียน เป็นต้น
4. คุณภาพของสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เช่น ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น เป็นต้น

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชชัย (2543 ข : 34) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพ

ของการจัดการศึกษา โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ผลผลิตต้องตอบสนองต่อลูกค้าและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ในด้านการบริหาร ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบในรูปของคณะกรรมการ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 12) ได้ให้แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาได้ร่วมกันคิดพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการและการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน
3. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา โดยในการดำเนินการต้องให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาและปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดี

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงให้สถานศึกษามีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดยถือว่าอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

หลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2543 ก : 32) ได้กล่าวถึงหลักการการประกันคุณภาพการศึกษาดังนี้

1. รัฐบาลกระจายอำนาจกำหนดนโยบาย การบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและทรัพยากรให้จังหวัด สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท
2. รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. รัฐจะต้องจัดให้มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีระบบการตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา และมีระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 3) ได้กล่าวถึงหลักการประกันคุณภาพการศึกษาดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการศึกษาของทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ
3. ความร่วมมือทางวิชาการขององค์กร บุคลากรในพื้นที่
4. การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับทุกชั้นตอน

5. การดำเนินงานสามารถตรวจสอบได้

6. การรายงานสู่สาธารณชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า หลักการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบาย ด้านการบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและทรัพยากร โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพและสามารถตรวจสอบได้

กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นวิธีการดำเนินงานเพื่อให้องค์กรหรือหน่วยงานมีคุณภาพตามที่กำหนด ซึ่งได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ กรมวิชาการ (2542 : 3 - 4) ได้กำหนดกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

ประกอบด้วยการทำงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาไว้เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร สื่อ พัฒนาครู และบุคลากร

2. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อยืนยัน ช่วยเหลือ สนับสนุนเฝ้าระวัง ปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้

2.1 การตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถานศึกษา

2.2 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2.3 การตรวจสอบ ติดตามและการประเมินผล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประเมินและรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

อ่ารุง จันทวานิช (2542 : 5) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม การประกันคุณภาพ

ทางการศึกษา ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำพาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์และผู้บริหารทางการศึกษา และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาและการจัดทำรายงานของสถานศึกษาต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของสถานศึกษา

2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2543 ข : 33) ได้กล่าวถึงกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) หมายถึงกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินการเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาประกอบด้วย

1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษา (Education Standards) ดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษากลาง เพื่อประเมินคุณภาพภายนอกทั้งด้านผลผลิต (Output) กระบวนการ (Process) และปัจจัย (Input) ตลอดจนการจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษา

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานการศึกษา

2. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention) เป็นกลไกของกระบวนการพัฒนาหรือแนวทางดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อประเมินความก้าวหน้า

2.2 การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เพื่อตรวจสอบและควบคุมคุณภาพการศึกษา

2.3 การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Accreditation) เป็นการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อประเมิน โรงเรียน

วันชัย ศิริชนะ (2549 : 51 - 53) กล่าวว่า กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งองค์การ (Total Quality Assurance : TQA) อาจกำหนดรูปแบบของการประกันไว้ 3 ส่วน คือ

1. การควบคุมคุณภาพภายใน เป็นส่วนที่องค์การจะต้องจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายในขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการดำเนินงานขององค์การอย่างถูกต้อง พร้อมทั้งมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานภายในด้วย

2. การตรวจสอบคุณภาพภายนอก เป็นกลไกการดำเนินงานจากภายนอกที่จะเข้าไปตรวจสอบระบบการควบคุมคุณภาพ

3. การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกลไกที่ต่อเนื่องจากการตรวจสอบ เป็นการประเมินผลระบบการควบคุมคุณภาพภายในขององค์การ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 4 - 6) ได้กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ คือ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษา ให้เข้าสู่มาตรฐาน ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ (ทั้งระดับชาติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ปฐมวัย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเพิ่มเติมตามบริบทหรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษา) หัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ คือ การสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนตระหนักถึงความจำเป็นของการทำงาน เป็นกลุ่ม ทำงานอย่างมีระบบ และทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง จัดทำข้อมูลสารสนเทศในส่วนที่รับผิดชอบ ใช้ข้อมูลสารสนเทศนั้นให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนา งานเป็นประจำ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดนั้น ต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) ที่ทุกกิจกรรม / โครงการ / งานมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน มีการพัฒนาด้านปัจจัยให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรรหาให้เพียงพอ ดูแลรักษาให้ใช้ได้อยู่เสมอและปลอดภัยในการใช้ ประการสำคัญต้องมีระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้งติดตามกำกับการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. การตรวจสอบคุณภาพ คือ การตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน กำกับติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยการติดตามตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินงานในแต่ละระดับได้ดังนี้

2.1 การตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาดังคณะทำงานขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การดำเนินงาน / โครงการ ตลอดปีการศึกษาทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดทำเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาได้ทันที และเป็นข้อมูลสำหรับประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาได้

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบสถานศึกษา เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้สถานศึกษาทุกแห่งควรได้รับการติดตามตรวจสอบคุณภาพจากเขตพื้นที่การศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 3 ปี สำหรับสถานศึกษาที่มีความเข้มแข็ง เขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยกย่องสถานศึกษาที่มีรูปแบบการพัฒนาที่ดีให้เป็นตัวอย่างแก่สถานศึกษาแห่งอื่นได้ ส่วนสถานศึกษาที่มีคุณภาพผู้เรียนต่ำหรือมีแนวโน้มต่ำลงอันเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ เขตพื้นที่การศึกษาควรตั้งคณะทำงานเข้าไปช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ เขตพื้นที่การศึกษาต้องทำรายงานติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทราบด้วย

2.3 การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมระดับประเทศ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กำหนดมาตรฐานเพื่อยกระดับคุณภาพ

สถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพสถานศึกษาให้บริหารและจัดการการศึกษาได้อย่างเต็มที่

3. การประเมินคุณภาพ คือ การประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ถึงแม้ว่าจะเป็นบุคคลภายนอก แต่ถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

3.1 การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาในข้อ 2.1 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (ตามระดับการศึกษาที่จัดซึ่ง หมายถึง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย) จัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และรายงานต่อสาธารณชน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินในส่วนนี้เป็นการดำเนินงานโดยองค์กรภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่ประเมินและให้การรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในทุก ๆ 5 ปี ผลจากการประเมินในภาพรวม จะนำเสนอรัฐบาล เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ การกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้ทัดเทียมนานาชาติการดำเนินการทั้ง 3 ประการเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินการได้ทั้งในส่วนการพัฒนาคุณภาพและการประเมินคุณภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษามีการดำเนินงานเพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นการกำกับ ติดตามและตรวจสอบผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยบุคลากรในสถานศึกษาหรือต้นสังกัด เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม

ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

การพัฒนาสถานศึกษาของไทยให้มีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีความมั่นใจที่จะส่งลูกหลานไปเรียนนั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา และทำให้การประกันคุณภาพภายในเป็นกลไกที่สถานศึกษาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ

ความหมายการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

จากปัญหาของคุณภาพการศึกษา ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ต่อเนื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพภายในนั้น มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้ ดังนี้

วันทนา เมืองจันทร์ (2544 : 24) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพไว้ว่า กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความมั่นใจว่ากระบวนการผลิตทุกส่วนดำเนินไปอย่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพ

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2553 : 11) ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพไว้ว่า การประกันคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับระบบคุณภาพทุกระบบ การรวบรวมข้อมูล การวางแผนกิจกรรมทุกชนิด และการให้รายละเอียด หรือคำแนะนำต้องทำก่อนลงมือทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อสามารถควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินงานกิจกรรมตาหรือการปฏิบัติภารกิจหลักอย่างเป็นระบบตามแบบแผนที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่ดีมีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ

ในส่วนของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2541 : 8) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องมีกระบวนการบริหารงานในสถานศึกษา การวางแผนทำงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ

หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความพึงพอใจ

กรมวิชาการ (2542 : 14) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนไว้ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

อรุณ จันทวานิช (2542 : 79) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการการศึกษาภายใน เป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติหรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่านักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 7) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ การศึกษา หมายถึง กระบวนการของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติ ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจ ให้ผู้บริหารทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง ผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมี ประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรืออยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิด การทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สมาน ชาติยานนท์ (2550 : 14) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การสร้างความมั่นใจว่า โรงเรียนจะจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเข้ารับการอบรมสั่งสอนที่โรงเรียน และเมื่อจบการศึกษาแล้วจะเป็นคนเก่ง คนดี มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ประพฤติดี มีคุณธรรม มีรูปร่างและจิตใจที่สมบูรณ์ ตามมาตรฐานที่กำหนด ไว้ในหลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของที่คาดหวังของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา (2553 : 3) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือ โดยหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา นั้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 3) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กิจกรรม หรือปฏิบัติการที่จำเป็นต้องดำเนิน เพื่อประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้ได้รับการรักษาไว้และ ส่งเสริมเพิ่มพูน การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการทั้งหมดที่เป็นระบบ และมีการวางแผนล่วงหน้าอันเป็นสิ่งจำเป็น ที่จะต้องดำเนินงานสร้างความมั่นใจ และเป็นหลัก

ประกันว่ากระบวนการจัดการของสถานศึกษาจะมีคุณภาพ ตามข้อกำหนดที่วางไว้ได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ระบบการป้องกันคุณภาพการศึกษาจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กิจกรรมควบคุมคุณภาพในสถานศึกษา โดยการดำเนินการของสถานศึกษาและหน่วยงานภายใน เพื่อให้มีความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินงานกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้มีส่วนได้เสียเกิดความมั่นใจว่า สถานศึกษาจะสร้างคุณภาพให้กับผู้เรียนตามที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

หลักการและความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและที่สังคมต้องการ ซึ่งได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

กว้าง รอบคอบ (2541 : คำนำ) กล่าวว่าการประกันคุณภาพเป็นกระบวนการในการพัฒนาการศึกษาที่ช่วยสร้างความมั่นใจ และหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบจากการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญมุ่งมั่นให้สถานศึกษาเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามแนวทางที่จะนำสถานศึกษาเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพได้ตามมาตรฐานนั้นมีหลากหลายแนวทางการบริหารงานคุณภาพการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นวิธีการในการดำเนินงานสถานศึกษาให้เข้าสู่การประกันคุณภาพได้

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2543 ก : 8 - 9) กล่าวว่าหลักการประกันคุณภาพการศึกษาที่ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดมีดังนี้

1. รัฐบาลกระจายอำนาจ การกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร ในจังหวัด สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท (Decentralization)

2. รัฐบาลให้การสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

3. รัฐต้องมีการจัดการให้มีการประกันคุณภาพการศึกษามีระบบการตรวจสอบ และแทรกแซงคุณภาพการศึกษา และระบบประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพ มีการดำเนินการ 3 ประการ คือ

3.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) คือ กระบวนการหรือ แนวปฏิบัติการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐาน กระบวนการ ปัจจัย ผลผลิต และการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน ได้แก่ การพัฒนา ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา และการได้รับการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3.2 การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา (Quality Audit and Intervention) คือ กระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนและการจัดทำรายงานของโรงเรียนเปิดเผย ต่อประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของ โรงเรียน

3.3 บทบาทของโรงเรียนในการควบคุมคุณภาพการกำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยการจัดทำมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นมาตรฐานกลาง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน การจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัยกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียน มีการสร้าง จิตสำนึกของผู้ร่วมงานให้เห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพต้องปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นหน้าที่ของ ทุกคน การเป็นสมาชิกของชมรมทางวิชาการและเป็นเครือข่ายศูนย์ต่าง ๆ ของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสื่อการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 3 - 4) กล่าวไว้ว่า การประเมิน เปรียบเหมือนการดูกระจกส่องตัวเอง การที่สถานศึกษาใช้กระจกส่องตนเอง ส่องงานและส่องศิษย์ แล้ววินิจฉัยวิเคราะห์หาจุดอ่อนจุดแข็งที่เกิดกับงานกับศิษย์จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงให้ ดีขึ้น ทำให้เด็กและเยาวชนไทยเป็นคนดีมีความสามารถ และมีความสุข การเป็นผู้บริหาร และเป็น ครูในสถานศึกษานั้นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ คือการพัฒนาคุณภาพของเด็กและเยาวชนงานที่สำคัญ เช่น การจัดการศึกษาจะก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็ต่อเมื่อบุคลากรในสถานศึกษาหมั่นมอง ตนเอง มองงาน มองศิษย์อยู่เป็นประจำ กระจกที่ส่องตนส่องงานและมองภาพความเติบโตของศิษย์ ย่อมต้องมีหลายชนิดและการมองก็มีไม่มองผ่าน ๆ ผิวเผินหากแต่ต้องมีระบบ ขั้นตอนที่จะทำได้

ภาพที่ยังตรงสมจริงและนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาเมื่อโลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายกระแสโลกเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข สิ่งนั้นก็คือการศึกษามีคุณภาพ

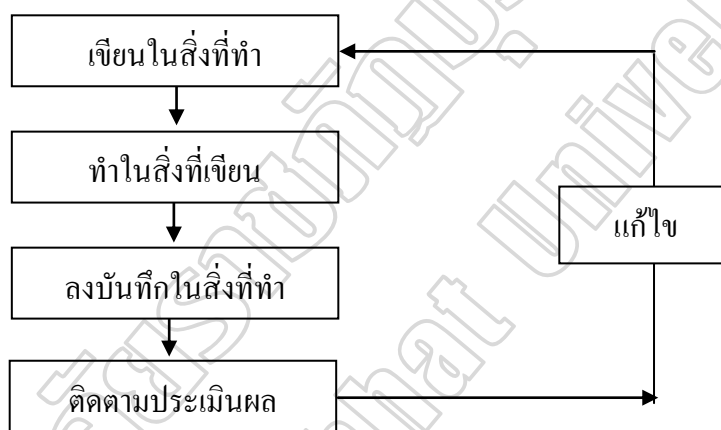
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 4 - 9) กล่าวว่า หลักการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้แนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีภารกิจดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาการเรียนการสอนให้เข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะการดำเนินงานโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2553 : 9 - 12) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนไม่ใช่ภาระงานใหม่ของสถานศึกษา เป็นเพียงการนำภาระงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมที่สถานศึกษาทุกแห่งมีการดำเนินการอยู่แล้วและมุ่งเน้นไปที่คุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรอันเป็นการสอดคล้องกับหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ระบุในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสามารถจัดลำดับได้ดังนี้

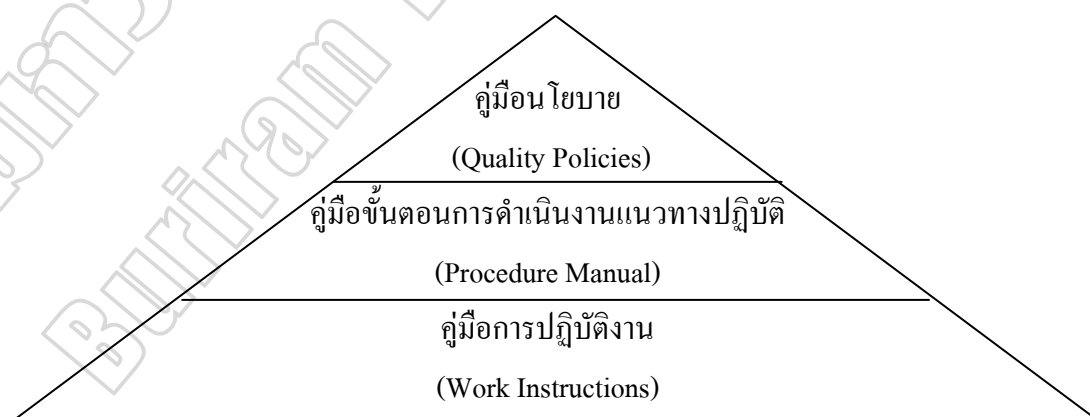
1. จัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา
2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา
3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
4. ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการในสถานศึกษา
5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
6. ประเมินมาตรฐานการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในจะประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องประกอบด้วย กระบวนการต่าง ๆ สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2543 ก : 9) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพ (Quality Management) คือ การทำงานเป็นมาตรฐานในการบริหารของโรงเรียนนอกจากจะมีระบบ มาควบคุมคุณภาพแล้วโรงเรียนจะต้องให้บุคลากรทุกคนมีการทำงานมาตรฐาน โดยการจัดทำ เอกสารขึ้น 3 ระดับแล้วให้บุคลากรปฏิบัติตามคู่มือทั้ง 3 ระดับ อย่างคงเส้นคงวา มีความเข้าใจ ตรงกันมั่นใจในคุณภาพ และเฝ้าติดตามคุณภาพอันจะทำให้การทำงานเป็นมาตรฐาน ดังภาพประกอบ 2.1 - 2.2

ภาพประกอบ 2.1 ขั้นตอนในการบริหารงานคุณภาพ

ที่มา : สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2543 ก : 9)

ภาพประกอบ 2.2 เอกสารที่ควรจะต้องจัดทำเพื่อให้การทำงานเป็นมาตรฐาน

ที่มา : สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2543 ก : 9)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นงานที่ต้องกระทำ อยู่แล้วในการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน หรือการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารจะต้อง กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เป้าหมาย พันธกิจ การทำงานต้องเป็นระบบ ทำกันเป็นทีม ตั้งแต่ การวางแผน การร่วมงาน การร่วมตรวจสอบ การร่วมปรับปรุง การเขียนรายงาน เพื่อเปิดเผยต่อ สาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งรูปแบบการบริหารที่มีส่วนร่วมนี้จะมี ด้วยกัน 4 แบบ ซึ่งสอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545 : 9 - 11) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารแบบ มีส่วนร่วมประกอบด้วย ดังนี้

1. การปรึกษาหารือ (Consultive Management) เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วม ในการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ
2. กลุ่มคุณภาพ (QC Circles) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ ปฏิบัติงานในรูปแบบของแบบของกลุ่มบุคคล 3-10 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานที่เดียวกัน ซึ่งบุคคล เหล่านี้จะปฏิบัติอยู่ในระดับหัวหน้างานและได้มีการใช้กระบวนการกลุ่มสร้างคุณภาพซึ่งประกอบ ด้วย 4 ขั้นตอน คือ การร่วมวางแผน (Plan : P) การร่วมปฏิบัติ (Do : D) การร่วมตรวจสอบ (Check : C) และการร่วมปรับปรุง (Act : A) แต่การที่จะทำเช่นนี้ได้ต้องประกอบด้วยความพึงพอใจของ ผู้ร่วมงานที่อยู่ในเกณฑ์สูง
3. ระบบข้อเสนอแนะเป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับการเสนอแนวคิดของบุคคล โดยการชักจูงรับความคิดเห็น
4. ระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการเป็นรูปแบบของการระดม ทุนระดับเป็นเจ้าของโดยการซื้อหุ้น ส่วนประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้
  - 4.1 ได้ระดมความคิด อภิปรายร่วมกันทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย
  - 4.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้มีผลทางจิตวิทยาทำให้เกิดการต่อต้าน น้อยลงและเกิดการยอมรับกันมากขึ้น
  - 4.3 เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่ามีการแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ ในการทำงานเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน

ผจญ โกจารย์ศรี (2544 : 12) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง เพราะปัจจุบันบทบาทของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาจึงต้องสร้างเครือข่าย ให้ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา ให้ผู้ปกครองเข้ามาชื่นชมลูกของตนเอง และจัดให้ครู ผู้ปกครองได้ทำความคุ้นเคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะเห็นว่าหัวใจของคุณภาพ ของคน คือ การได้รับการศึกษา ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานจากระบบ โรงเรียนที่จัดขึ้นขณะที่สังคม

โลกพัฒนาเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การศึกษาในโรงเรียนจำเป็นจะต้องตอบสนองการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทยให้สอดคล้องกับลักษณะสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต

การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ซึ่งนักการศึกษาได้อธิบายถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่เป็นการจับผิดหรือทำให้บุคคลเสียหายโดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นการแยกส่วนมาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาตามปกติ โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินการจะต้องมีผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายวางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษานั้นเป็นการดำเนินการ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษา
2. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง ชุมชน สังคมว่าสถานศึกษาสามารถสร้างความรู้ ความสามารถให้กับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพเป็นที่ไปตามความคาดหวังของผู้ปกครอง
3. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานร่วมกันของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนให้เกิดมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคมและประเทศชาติ
4. เพื่อเป็นการรองรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

สังัด อุทรานันท์ (2545 : 6) ได้กล่าวถึงบทบาทความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

ขั้นพื้นฐานการศึกษา เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

2. เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม มีความเชื่อมั่นว่า โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม

3. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง หลักการบริหาร แนวคิดของการประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาจากแนวคิด และหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งให้การศึกษาแก่คนไทยทุกคนและทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี เป็นการศึกษาให้เปล่าโดยที่รัฐจะเป็นผู้จ่ายให้ และเพื่อให้การศึกษามีคุณภาพ จึงต้องมีการประกันคุณภาพภายในจากบุคลากรในหน่วยงานประเมินตนเองเพื่อนำจุดบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ให้การศึกษามีคุณภาพ เพื่อรับการประเมินภายนอกจากหน่วยงาน หรือจากองค์กรมหาชน ซึ่งจะต้องประเมินทุก ๆ 5 ปี และหลักการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการทำงานด้านคุณภาพอย่างครบวงจรในการวางแผนพัฒนาเพื่อเตรียมคนไว้ในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก มีคุณภาพตามที่ต้องการ และเป็นที่พอใจของบุคคลทั่วไป

แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษานั้นมีนักการศึกษาได้ให้แนวทางการดำเนินงานไว้ดังนี้

อรุณ จันทวานิช (2542 : 5) กล่าวถึงแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานุเทศ์ ผู้บริหารการศึกษา

2. การตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาและการจัดทำรายงาน
ของสถานศึกษาต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพ โรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐาน
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบ
คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 ทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพ
การศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 17 - 19) ได้กล่าวถึงข้อกำหนดในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
การศึกษาของโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา เป็นข้อตกลงที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ดังนี้

1.1 กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
ผู้ปกครอง ชุมชน และสนองนโยบาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ

1.2 จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นแผนแม่บทการดำเนินงานการจัดการศึกษา
ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

1.3 ประกาศและชี้แจงให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ตรงกัน
รวมทั้งเป็นแนวทางในการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา

2. การบริหารจัดการคุณภาพ เป็นการนำทรัพยากรและวิธีการต่าง ๆ มาใช้ดำเนินการ
จัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีระบบคุณภาพ มีมาตรฐาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดในธรรมนูญ
สถานศึกษา โดยมีการจัดการดำเนินการดังนี้

2.1 จัดการพัฒนางานองค์กรให้มีโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบ วิธีการที่มุ่งพัฒนา
ผู้เรียน

2.2 จัดและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน ปฏิบัติงานตามที่ได้รับ
มอบหมาย

2.3 กำหนดนโยบาย แนวดำเนินการและวิธีปฏิบัติงานในสถานศึกษา

2.4 ติดตามกำกับการทำงาน ระบบคุณภาพทุกระดับอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง

3. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติ การประเมินสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพที่กำหนด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องดังนี้

3.1 ตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานของตนเองเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

3.2 ทบทวนผลการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. การรายงานคุณภาพการศึกษา เป็นการสื่อสารให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งดำเนินการดังนี้

4.1 รายงานคุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นระยะและทุกสิ้นภาคเรียน

4.2 รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานและแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษา

4.3 รายงานผลสำเร็จของการดำเนินงานจัดการศึกษาตามเป้าหมาย เมื่อครบรอบตามช่วงเวลาของธรรมนูญสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 7 – 8) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยเขต

สัจด์ อุทรานันท์ (2545 : 13) ได้กล่าวกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

2. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention)

3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Accreditation)

วันชัย ศิริชนะ (2549 : 51 - 53) กล่าวถึง องค์ประกอบในการประกันคุณภาพการศึกษาอาจกำหนดรูปแบบของการประกันคุณภาพไว้ 3 ส่วน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพภายใน เป็นส่วนที่องค์กรจะต้องจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายในองค์กรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรอย่างถูกต้อง
2. การตรวจสอบคุณภาพภายนอก เป็นกลไกในการดำเนินงานจากภายนอกที่จะเข้าไปตรวจสอบระบบการควบคุมคุณภาพภายในองค์กร
3. การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกลไกที่ต่อเนื่องจากการตรวจสอบ เป็นการประเมินผลระบบการควบคุมคุณภาพภายในองค์กร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอก

ขั้นตอนการเตรียมการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

เพื่อให้การดำเนินการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การเตรียมการ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรมีการเตรียมการในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะการเตรียมการด้านปัจจัยพื้นฐานของสถานศึกษา ที่จะส่งให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรทุกระดับให้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานตามปกติ เป็นงานที่ต้องทำอยู่แล้วไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการเพิ่มภาระ และบุคลากรในสถานศึกษายังไม่คุ้นกับการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นคุณภาพและการตรวจสอบ อาจเกิดการต่อต้าน การสร้างความตระหนักและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องกระทำในอันดับแรกในการเริ่มต้นการประกันคุณภาพภายในอาจดำเนินการคือ การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ถ้าบุคลากรยังมีความเข้าใจแตกต่างกันไปคนละทิศคนละทางและมีทัศนคติที่ไม่ดี การประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนก็จะทำให้สำเร็จได้ยาก สถานศึกษากำหนดบุคลากรแกนนำ โดยการคัดเลือกบุคลากรที่มีความพร้อมทางด้านความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ จัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน ในช่วงแรกให้วิทยากรของสถานศึกษาเองเพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของครูที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และศักยภาพของสถานศึกษาที่สามารถพึ่งตนเอง ส่งบุคลากรเข้ารับ

การอบรมจากวิทยากรมืออาชีพ เพื่อให้มีโอกาสดำเนินการตามความก้าวหน้าของกระบวนการประกันคุณภาพภายใน และเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทักษะ ประสบการณ์ในการประเมินตนเอง สามารถดำเนินการประกันคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการตามกิจกรรมที่จะดำเนินการ ช่วงแรกเน้นเนื้อหาโดยรวมของระบบประกันคุณภาพภายใน กระบวนการบริหารคุณภาพ การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ช่วงต่อมานั้นเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบ วางแผนการประเมินการสร้างเครื่องมือการประเมิน การเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report)

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ การแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนจะต้องเลือกสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในเรื่องการวัดผล และประเมินผล มีเจตคติที่ดีมีแรงจูงใจในการประกันคุณภาพภายในคณะกรรมการได้พิจารณาจากโครงสร้างการบริหารฝ่ายงานที่รับผิดชอบงานใด คณะกรรมการที่รับผิดชอบ การพัฒนาและประเมินคุณภาพที่เกี่ยวข้องฝ่ายนั้น โดยมีบุคลากรที่มีความสามารถร่วมเป็นกรรมการ คณะกรรมการ ทุกคนต้องร่วมกันเป็นทีมงานมีความเข้าใจเป็นทิศทางเดียวกัน มีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพภายใน คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย

1.2.1 คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีหน้าที่กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมายจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำ กำหนดคณะทำงาน โดยการกระจายความรับผิดชอบให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ให้การส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง กำกับติดตามและรายงานความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 คณะกรรมการการประกันคุณภาพภายใน มีหน้าที่วิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพภายใน ประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงานประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR)

1.2.3 คณะกรรมการการติดตามและนิเทศการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียน มีหน้าที่ติดตามและนิเทศการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทุก ๆ ด้าน ให้คำชี้แจงแนะนำประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่จะส่งผลให้ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสำเร็จตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนดำเนินงาน การบริหารงานการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ให้สถานศึกษาวัดดูวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง การประกันคุณภาพภายในซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการร่วมกัน โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การวางแผนปฏิบัติงาน (PLAN) การวางแผนเป็นกระบวนการพิจารณาล่วงหน้าว่าการประเมินผลภายในครั้งนี้จะประเมินอย่างไร ให้ใครทำ ประเมินอะไร ทำไมจึงต้องประเมิน ทำที่ไหนและทำเมื่อใด การวางแผนเป็นการกำหนดทิศทางหรือกำหนดกรอบการทำงานคล้าย ๆ กับการสร้างบ้านจะต้องวางแผนการจัดทำพิมพ์เขียวแบบบ้าน การวางแผนการประเมินผลภายในก็คล้ายกับพิมพ์เขียวของการประเมิน ซึ่งจะทำให้ทราบว่าทำไมต้องประเมิน ประเมินอะไร ใช้อะไรเป็นเกณฑ์ หรือมาตรฐานจะประเมินอย่างไร จะให้ใครเป็นผู้ประเมิน ต้องการข้อมูลอะไรบ้าง จะใช้ข้อมูลให้มีความหมายอย่างไร จะรายงานผลอย่างไร ผลออกมาแล้วจะนำเสนอใคร จะนำผลการประเมินไปใช้อย่างไร รวมทั้งการวางแผนการประเมินผลภายใน จะสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดของผู้ประเมินเพื่อใช้เป็นแผนแม่บท ซึ่งจะทำให้ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติงานประเมินผลภายในได้อย่างถูกต้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วย จัดทำปฏิทิน การปฏิบัติงาน จัดทำแบบรายงานความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน ประชุม ทบทวน สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมาย และคุณภาพที่ สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้น

2.2 การดำเนินการตามแผน (DO) เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานตามปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ โดยระหว่างการดำเนินงานผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งเสริมและสนับสนุนคณะทำงาน โดยจัดตั้งอำนาจความสะดวกละเอียด สนับสนุนทรัพยากรที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กำกับ ติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล หน่วยงาน สาขาวิชา และฝ่ายต่าง ๆ เพื่อกระตุ้น และส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานตามแผน โดยตลอด โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วย ดำเนินงานตามรายละเอียดที่กำหนดในปฏิทิน กำหนดกรอบการประเมิน สร้างเครื่องมือในการประเมิน การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3 การตรวจสอบการประเมินผลจากการดำเนินงานตามแผน (CHECK) การตรวจสอบเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะการตรวจสอบ การประเมินผล จะส่งผลให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะส่งผลให้เห็นถึงการดำเนินการที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เมื่อพบปัญหาควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ กรณีการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่เดิมแล้ว จะลงมือปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบ การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขไปเรื่อย ๆ ทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จะส่งผลให้การศึกษา มีคุณภาพดีขึ้นจนกระทั่งได้มาตรฐานตามที่ต้องการ ตรวจสอบการประเมินผลภายในจะทำให้ สถานศึกษารู้ถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง เพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนา เป็นการเปิดเผยจุดอ่อน

จุดแข็งของสถานศึกษาให้ทราบทั่วกัน เปิดเผยข้อมูลให้โปร่งใส เรื่องใดที่ยังเป็นจุดอ่อนก็จัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนนั้น ให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ เรื่องใดที่เป็นจุดแข็งก็เสริมสร้างและพัฒนาขึ้นไปอีกจะทำให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่ความเป็นเลิศต่อไป

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน หลังจากทีคณะกรรมการที่รับผิดชอบด้านต่าง ๆ ทำการประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์สังเคราะห์แปลผลในภาพรวมทั้งหมดแล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง สถานประกอบการ ผู้บริหาร ซึ่งผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร และใช้ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีต่อไป รวมทั้งจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ คือ

2.4.1 การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร ระหว่างการดำเนินงาน มีการตรวจสอบและประเมินผลผู้บริหารและบุคลากร สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงงาน พัฒนางาน แผนการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4.2 การวางแผนในปีการศึกษาต่อไป เมื่อได้รับผลการประเมินตัวเองซึ่งบางข้อผ่านเกณฑ์ บางข้อไม่ผ่านเกณฑ์ ควรมีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงสถานศึกษาควรหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการจัดทำแผนในปีการศึกษาต่อไป วิธีการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงได้โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลต่างที่เกิดขึ้นจะสะท้อนที่ต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงได้ เมื่อทราบจุดที่ต้องพัฒนาปรับปรุงแล้ว หลังจากนั้นจึงระดมความคิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไข ลำดับความสำคัญของปัญหาว่าสาเหตุใดบ้างที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาก่อนหลัง โดยจัดทำโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมจุดเด่นและปรับปรุงจุดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายลงในแผนปฏิบัติการประจำปีของปีการศึกษาต่อไป

2.4.3 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ สถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวกรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน ข้อมูลสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเมื่อหน่วยงานภายนอกที่จะเข้ามาประเมินสถานศึกษาก็พร้อมที่จะนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้ประเมินต้องการได้สะดวกขึ้น

การดำเนินงานประเมินผลของสถานศึกษาไม่ได้สิ้นสุดเพียงแค่ทำการประเมินตนเองเพียงครั้งเดียวแล้วหยุดเลย แต่ต้องทำตลอดเวลา ผลการประเมินที่จัดทำเสร็จแล้วถือเป็นข้อมูล que แสดงถึงสภาพการดำเนินงานในขณะนั้น สถานศึกษาต้องมีการตรวจสอบใหม่ว่าการดำเนินงานในช่วงต่อไป สอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาหรือไม่ การพัฒนาปรับปรุงตนเอง จึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

3. ขั้นการรายงาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 มาตรา 48 ได้ระบุถึงการกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เปิดเผยต่อสาธารณชนประกอบด้วย

3.1 การเขียนรายงานประจำปี เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก จะเห็นได้ว่าภายหลังจากที่สถานศึกษาได้ดำเนินการประกันคุณภาพภายในจะต้องดำเนินการ คือ

3.1.1 การเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในด้านตระหนักความรู้ และความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลภายใน

3.1.2 การดำเนินการ ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติงาน การดำเนินการตรวจสอบประเมินผล การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานและการเขียนรายงานประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) เพื่อนำเสนอต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การเขียนรายงานประเมินตนเอง เป็นการนำผลการดำเนินงานและผลการประเมินภายในสถานศึกษามาเสนอและเผยแพร่แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ตั้งแต่บุคลากรภายในสถานศึกษาชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประเมินภายนอก ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลในรายงานประเมินตนเอง มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ

1. เสนอความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ที่มีลักษณะต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ซึ่งข้อมูลที่ได้รับทราบ จึงมีลักษณะเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานเมื่อทราบข้อบกพร่องแล้วได้มีการดำเนินการอย่างไร การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขมีประสิทธิภาพหรือไม่ ต้องปรับปรุงเรื่องใดเพิ่มเติมบ้าง

2. การรับรองการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาจำเป็นต้องมีเอกสารที่แสดงถึงการดำเนินงานของสถานศึกษาให้คณะผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบ การรายงานประเมินตนเอง

จึงเป็นเอกสารสำคัญที่จะสะท้อนภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีเพื่อใช้ในการพิจารณาคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานที่จะเป็น

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ขั้นตอนการเตรียมการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้การดำเนินงานการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องประกอบไปด้วย การเตรียมการ การดำเนินงานและการเขียนรายงาน

ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับมีดังนี้

กรมวิชาการ (2542 : 29) กล่าว การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน ประชาชน หน่วยงานและสังคมดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม
2. โรงเรียนมีทิศทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจนตามมาตรฐานกลางที่กำหนด โดยมีระบบการบริหารคุณภาพ มีการทำงานที่เป็นมาตรฐานเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย มีการแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
3. ชุมชนมีความมั่นใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เข้าร่วมจัดการศึกษาและส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน
4. สถานศึกษาและหน่วยงานที่รับผู้จบการศึกษา มีความมั่นใจและพึงพอใจในคุณภาพของผู้จบการศึกษา รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อหรือเข้าทำงาน
5. สังคมมั่นใจในการจัดการศึกษาและมีหลักประกันคุณภาพของการจัดการศึกษา และการรายงานผลต่อสาธารณชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 52) ได้กล่าวว่า ผลที่ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียน มีดังนี้

1. ผู้เรียนและผู้ปกครองมีหลักประกันและความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
2. ครูได้ทำงานอย่างมีอาชีพ มีการทำงานที่เป็นระบบ โปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพและเน้นคุณภาพ ได้พัฒนาตนเองและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
3. ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำและความรู้ ความสามารถในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ และมีความโปร่งใส เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

4. กรรมการสถานศึกษาได้ทำงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม เป็นผู้ทำประโยชน์มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาให้แก่เยาวชน

5. หน่วยงานที่กำกับดูแล ได้สถานศึกษาที่มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาตนเอง

6. ชุมชนและสังคมประเทศชาติ ได้เยาวชนและคนที่ดี มีคุณภาพและศักยภาพที่ช่วยพัฒนาองค์กร ชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน คือ การได้สถานศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ได้รับความรู้ครบถ้วนตามหลักสูตร สังคมมั่นใจในการจัดการศึกษาและเป็นไปตามความต้องการของทุกฝ่าย

บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

ได้มีผู้กล่าวไว้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 113 - 119) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในไว้ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานต้นสังกัด

1.1 ผู้บริหารระดับหน่วยงานต้นสังกัด

ผู้บริหารระดับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและผู้ช่วย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/ กิ่งอำเภอและผู้ช่วย ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งนอกจากดูแลสถานศึกษาแล้วยังต้องกำหนดนโยบายช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และการตรวจสอบติดตามให้สถานศึกษาได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาอีกด้วย โดยบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารระดับหน่วยงานต้นสังกัด พอสรุปได้ดังนี้

1.1.1 ศึกษาค้นคว้า และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในด้านการบริหารและทางด้านวิชาการ เพื่อจะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

1.1.2 สร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรทุกฝ่ายในหน่วยงาน

1.1.3 ประกาศนโยบาย ทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับหน่วยงานต้นสังกัดและระดับสถานศึกษา

1.1.4 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้ง การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายในสำนักงาน

1.1.5 กำหนดมาตรการในการสนับสนุนและช่วยเหลือในการผลักดันในระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สามารถดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยเฉพาะมาตรการทางด้านงบประมาณและบุคลากร

1.1.6 คอยกำกับหรือติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดทั้งในส่วนของการเตรียมการ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการประเมินภายนอก

1.1.7 ชมเชยและให้กำลังใจแก่สถานศึกษาทุกแห่งที่ได้ร่วมกันพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

1.2 บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบวิชาการ

บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดในที่นี้ หมายถึง หัวหน้าศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาบุคลากรอีกด้วย ซึ่งเป็นผู้มีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา โดยมีบทบาทหน้าที่พอสรุปได้ดังนี้

1.2.1 ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2.2 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้นแก่บุคลากรทุกฝ่ายในหน่วยงาน

1.2.3 ร่วมกำหนดนโยบาย/ทิศทางเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของระดับหน่วยงานต้นสังกัดและระดับสถานศึกษาซึ่งในการกำหนดทิศทางและนโยบายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษานั้น หน่วยงานต้นสังกัดจะต้องประสานร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2.4 สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดแก่บุคลากรในสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด

1.2.5 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและประกันคุณภาพภายนอก ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การพัฒนาสถานศึกษาตามแผนการประเมินตนเอง การเขียนรายงานการประเมินตนเองการนำผลการประเมินไปใช้ การเตรียมรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษา รวมทั้งการประเมินภายนอก นอกจากนี้

ยังต้องพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในด้านบริหารและด้านวิชาการให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาอีกด้วย

1.2.6 พัฒนาระบบเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานและสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ได้สะดวก

1.2.7 สนับสนุนการส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยดำเนินการในลักษณะของการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประสานงาน และอำนวยความสะดวกกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอีกด้วย

1.2.8 จัดทำแผนติดตาม กำกับนิเทศ และประเมินผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเป็นการกลั่นกรองก่อนที่จะรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

1.2.9 คอยให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ภายหลังจากการที่สถานศึกษาเข้ารับการประเมินจากองค์กรภายนอกแล้ว

1.3 บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบด้านการบริการ

บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบด้านการบริการ ซึ่งในที่นี้ หมายถึงเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานนโยบายและแผน งานงบประมาณและการเงิน งานข้อมูลสารสนเทศ และงานบุคลากรทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ มีบทบาทหน้าที่พอสรุปได้ดังนี้

1.3.1 สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนา และจัดสรรบุคลากรในสังกัด จัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัด และการนำแผนนโยบายในระดับชาติลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

1.3.2 กำกับ ติดตามและช่วยเหลือสถานศึกษา ในส่วนของการใช้งบประมาณ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (ในภาพรวม) สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นของสถานศึกษา และอัตรากำลังของบุคลากรในสถานศึกษา

2. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุนอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา และดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่ทุกฝ่าย

เข้ามามีส่วนร่วม โดยบทบาทของผู้บริหารนั้นจะต้องเป็นผู้นำในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ช่วง ของการดำเนินงานดังนี้

ช่วงที่ 1 การเตรียมการ ในช่วงของการเตรียมการนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนให้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี โดยพอสรุปบทบาทของผู้บริหารได้ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ มีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญ และมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ทั้งในด้านการบริหารและทางวิชาการเพื่อให้ตนเองสามารถทำหน้าที่ผู้นำในการพัฒนาอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา และการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยมีวิธีการหลากหลายในการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการประชุมชี้แจง การพาไปศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น

3. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การพัฒนาสถานศึกษาตามแผนการประเมินตนเอง การเขียนรายงานประเมินตนเอง การนำผลการประเมินไปใช้ การเตรียมรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษา

4. แต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาถือว่าเป็นหน้าที่บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษากระทำการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการนี้มีหน้าที่คอยประสานงานกำกับ ดูแลติดตาม ช่วยเหลือและสนับสนุนในการพัฒนาสามารถดำเนินการไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง นอกเหนือจากแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการแล้ว

5. ผู้บริหารจะต้องเตรียมการวางแผนและการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอกอีกด้วย

ช่วงที่ 2 การดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในขั้นการดำเนินการของสถานศึกษาส่วนใหญ่จะนำวงจรบริหาร PDCA มาใช้ในการดำเนินการ

ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ ประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา ผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญในฐานะเป็นแกนนำ ที่จะทำให้ กระบวนการบริหารนี้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีบทบาทดังนี้

1. การวางแผน ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาใน สถานศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความหวังของผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา และทำการศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายของหน่วยงาน ต้นสังกัดรวมทั้งศึกษาศักยภาพของสถานศึกษาก่อนที่จะมาร่วมกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ หรือ เป้าหมายของสถานศึกษา แล้วจึงร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและ กำหนดภารกิจของสถานศึกษา แล้วจึงจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ฯลฯ และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพในระยะสั้น อันได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปี โดยผู้บริหาร สถานศึกษาจะเป็นผู้ลงนามและรับรองแผนการดำเนินการที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

2. การปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน ควบคุม กำกับดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ และอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร ภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนและรับผิดชอบแผนงานและโครงการ ให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในบางแผนงานหรือโครงการผู้บริหารจำเป็นต้อง ดำเนินการเอง ถ้าเป็นแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับด้านบริหาร และด้านบุคลากร

3. การตรวจสอบและประเมินผล เมื่อบุคคลภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบในการ จัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมตามแผนงานหรือโครงการ ได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนไปแล้ว ให้ผู้บริหารเป็นผู้คอยตรวจสอบติดตามตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มโครงการ ระหว่างโครงการ และสิ้นสุด โครงการ หรือให้ผู้แทนเป็นผู้คอยตรวจสอบการประเมินตนเองของบุคลากรที่คอยรับผิดชอบ ในแต่ละกิจกรรมหรือโครงการโดยผู้บริหารทำหน้าที่เป็นแกนนำสำคัญตั้งแต่การกำหนดบทบาท หน้าที่และรับผิดชอบการกำหนดกรอบการประเมินตนเอง การสร้างเครื่องมือในการประเมิน การดำเนินการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการเขียนรายงานการประเมินตนเอง ทั้งนี้ ผู้บริหารอาจจะต้องทำการแต่งตั้งคณะกรรมการในการเขียนรายงานประเมินตนเองด้วย

4. ปรับปรุงและพัฒนา หลังจากแต่ละ โครงการหรือกิจกรรมได้ทำการประเมินตนเอง และทราบผลการประเมินเองแล้ว คณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในแต่ละแผนหรือกิจกรรม ต้องนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง และนำไปใช้ในการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป

ช่วงที่ 3 การประเมินภายนอก คณะครูและบุคลากรร่วมกันจัดทำรายงานการประเมิน ตนเองของสถานศึกษาเพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

รวมทั้งจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และหลังจากที่ผู้ประเมินภายนอกเข้ามาทำการประเมินสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาจะต้องให้ความร่วมมือกับคณะผู้ประเมินภายนอกเป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์ที่จะได้กับสถานศึกษา

2.3 กรรมการสถานศึกษา

กรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ส่งเสริมร่วมตัดสินใจวินิจฉัยให้ความเห็นชอบในการดำเนินการของสถานศึกษา เป็นแกนนำประสานความร่วมมือกับองค์กรในท้องถิ่น เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในด้านทรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินกิจกรรมตามแผน การประเมินตนเองของสถานศึกษา รวมทั้งการตรวจสอบและรับทราบรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและการพัฒนาและปรับปรุงสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในส่วนที่กรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องให้แก่คณะผู้ประเมินภายนอกอีกด้วย

2.4 ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ว่าอยากให้บุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษแล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไร และคอยประสานส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในส่วนของตัวนักเรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินกิจกรรมตามแผน การประเมินตนเองของสถานศึกษา การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนและคุณภาพของนักเรียนในสถานศึกษา รวมทั้งรับทราบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษานอกจากนี้ยังมีหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของบุตรหลานของตนให้แก่คณะผู้ประเมินภายนอกอีกด้วย

2.5 ชุมชน

ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งรับทราบรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งการที่ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา เพราะจะทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึที่ดีต่อสถานศึกษาและมองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของตนเอง พร้อมกันนั้นสถานศึกษา

จะได้รับความช่วยเหลือทั้งร่างกายและทุนทรัพย์จากคนในชุมชน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษา นอกจากนี้บุคลากรในชุมชนยังมีหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้คณะผู้ประเมินภายนอก

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษานั้น ผู้บริหารและคณะครูจะต้องมีความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำโดยอาศัยการทำงานเป็นทีม และการประสานความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 50 - 51) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารควรจะเป็นแกนนำในการจัดทำแผน รวมทั้งการกำกับติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผนการนำผลจากการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงสถานศึกษา และการรายงานให้สาธารณชนรับทราบ

ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีบทบาทร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการทำงานที่มีการวางแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา และจุดมุ่งหมายหลักการ หรือมาตรฐานการศึกษา ที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรรมการสถานศึกษา เข้ามามีบทบาทในการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาและการประกันคุณภาพของผู้บริหารและครู ตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ข้อคิดเห็น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งคอยติดตามผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงผู้เรียนที่บ้านชุมชน มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมคิด / ร่วมทำ ร่วมให้และใช้ข้อมูล เพื่อการกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงสถานศึกษา

เขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแล มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและสนับสนุนทรัพยากร รวมทั้งกำกับ ติดตามให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา

สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ เช่น รายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียนกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสื่อมวลชน โดยที่ทุกฝ่ายจะต้องประสานความร่วมมือ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา

การควบคุมคุณภาพการศึกษา

การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 10 - 15)

1. สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของแต่ละมาตรฐานการศึกษาไว้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตร วิสัยทัศน์ ความต้องการของชุมชนและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
2. มีการจัดทำแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้
3. มีการจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายและความจำเป็นเร่งด่วนของการดำเนินงาน
4. การจัดเตรียมเอกสาร คู่มือ เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้ครูได้ใช้ศึกษา
5. มีการกำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานไว้ทุกชั้นตอนตั้งแต่เริ่มงานจนสรุปผลงาน
6. การจัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศที่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
7. การวางแผนพัฒนา เพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน
8. การจัดโครงสร้างการบริหาร การจัดแบ่งสายงาน เพื่อเตรียมการรองรับการประเมินมาตรฐานการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
9. การแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

10. การแบ่งงาน การมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอย่างชัดเจน
  11. มีการเชิญบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
  12. บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
  13. บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอย่างเหมาะสม
  14. ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานได้ทำงานตามความถนัด
  15. มีการประชุมบุคลากรในสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง
  16. บุคลากรสามารถดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
  17. มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดความสำคัญของงานเพื่อให้เหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด
  18. การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเตรียมความพร้อมต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
  19. การประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรได้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
  20. การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนดำเนินการไปตามแผนงานที่กำหนด
- การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา**
- การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา คือ การตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 16 - 20)
1. การจัดทำเครื่องมือและเอกสารเกี่ยวกับการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
  2. มีการนิเทศกำกับติดตามงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อเป็นการให้กำลังใจและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามแผน
  3. มีการวางกรอบในการประเมินอย่างชัดเจนสมบูรณ์ เครื่องมือมีความเหมาะสมตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้
  4. มีการตรวจสอบระหว่างการดำเนินงานตามแผนและเก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ

5. บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำเครื่องมือเพื่อการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
6. การจัดแบ่งหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอย่างชัดเจน
7. มีการแปลความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน
8. จัดทำแผนกำกับ ติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
9. ตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้
10. การจัดเก็บระบบข้อมูลของการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
11. มีการนิเทศ ติดตามประเมินผลและให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุง
12. การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
13. การทบทวนและปรับแผนการดำเนินงานของโรงเรียนให้เหมาะสมกับการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
14. พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ
15. การนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน
16. มีการประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษา โดยสรุปเป็นภาพรวมเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา
17. การนำผลการตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหรือปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน

การประเมินคุณภาพการศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษา คือ การประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ถึงแม้ว่าจะเป็นบุคคลภายนอก แต่ถือเป็นการประเมินภายใน เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
2549 : 21 - 24)

1. การจัดเก็บระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
  2. การมอบหมายหน้าที่ในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน
  3. การกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนไปในทิศทางเดียวกัน
  4. การจัดสรรงบประมาณที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
  5. จัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
  6. การนำผลการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนแจ้งต่อบุคคลในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง
  7. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ
  8. การนำผลการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
  9. การสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างเหมาะสมและทั่วถึง
  10. มีการเสนอแนะข้อปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร
  11. มีการจัดอันดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องพัฒนาแก้ไขก่อนแล้วพัฒนาวางแผนจัดทำเป็นโครงการ กิจกรรมในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป
  12. จัดทำระบบสารสนเทศและจัดเก็บเป็นข้อมูลเพื่อใช้ตัดสินใจในการบริหารและนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  13. มีการรวบรวมผลการดำเนินงานและการประเมินผลทุกภาคเรียน และสิ้นปีการศึกษา
  14. การจัดทำรายงานผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม
  15. การรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนต่อบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา รายละเอียดดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานการศึกษา โดยสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของแต่ละมาตรฐานการศึกษาไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับหลักสูตร วิทยุทัศน์ ความต้องการของชุมชนและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีการจัดทำแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ มีการกำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานไว้ทุกขั้นตอน ตลอดทั้งการวางแผนพัฒนา การจัดโครงสร้างการบริหาร การจัดแบ่งสายงานตามความถนัด การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ การเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีการจัดประชุมบุคลากร ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดลำดับความสำคัญของงานเพื่อให้เหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

2. การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา คือ การตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยสถานศึกษาจัดทำเครื่องมือและเอกสารเกี่ยวกับการตรวจสอบ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน วางกรอบในการประเมินอย่างชัดเจนสมบูรณ์ด้วยเครื่องมือที่มีความเหมาะสมตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ มีการนิเทศกำกับติดตามงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อเป็นการให้กำลังใจและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามแผน มีการแบ่งหน้าที่ในการตรวจสอบระหว่างการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจน เก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ แปลความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน จัดทำแผนกำกับติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดทั้งมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุง พัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องน่าเชื่อถือ นำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ประมวลผลเพื่อการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน โดยสรุปเป็นภาพรวมเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา และนำผลการตรวจสอบไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหรือปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือ การประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ถึงแม้ว่าจะเป็นบุคคลภายนอก แต่ถือว่าการประเมินภายใน โดยสถานศึกษามีการมอบหมายหน้าที่กันอย่างชัดเจน กำหนดวิธีการและเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม จัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม กำกับการดำเนินการประกันคุณภาพ

ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ นำผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา รวบรวมผลการดำเนินงานและการประเมินผลทุกภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา จัดทำระบบสารสนเทศ จัดเก็บเป็นข้อมูลและรายงานผลการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อใช้ตัดสินใจในการบริหาร ตลอดจนทั้งรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งดำเนินการบริหารจัดการการศึกษาในส่วนภูมิภาค มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีอำนาจหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 ประกาศ ณ วันที่ 13 กันยายน 2553 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. 2560 : 12)

- 1) จัดทำ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
- 2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
- 3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
- 5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 7) จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มี ใ้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตั้งอยู่ที่ 219 หมู่ 1 ถนนศรีรัตน อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ เขตรับผิดชอบจำนวน 5 อำเภอ ข้อมูลดังตาราง 2.1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. 2560 : 28)

ตาราง 2.1 จำนวนโรงเรียน ครู นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามอำเภอ

ที่	โรงเรียนเขตบริการ/อำเภอ	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
1	รัตนบุรี	55	9,693	606
2	ท่าตูม	65	10,268	640
3	ชุมพลบุรี	49	7,904	498
4	สนม	30	4,838	311
5	โนนนารายณ์	23	3,733	228
	รวม	222	36,436	2,283

วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมองค์กรและเป้าประสงค์

วิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มุ่งสู่ประชาคมอาเซียน (Surin Primary Educational Service Area Office 2 is the Learning Organization to ASEAN Community)

พันธกิจ

1) จัดระบบการบริหารจัดการศึกษาให้ทันสมัยตามหลักธรรมาภิบาล
2) จัดการศึกษาให้ประชาชนวัยเรียนได้รับการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีศักยภาพในการแข่งขันสู่อาเซียน

3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้สู่มีอาชีพ

4) พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

ค่านิยมขององค์กร “บริการนับไว ใส่ใจคุณภาพ”

เป้าประสงค์

1) ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

2) ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

3) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถและทักษะตามสมรรถนะและปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

5) ผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา

6) ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำสู่การดำรงชีวิต

7) สถานศึกษามีความพร้อมและได้รับโอกาสก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

8) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้รับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารและการจัดการศึกษา

กลยุทธ์

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จึงกำหนดกลยุทธ์ ปิงบประมาณ 2559 จำนวน 7 กลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีศักยภาพในการแข่งขัน

กลยุทธ์ที่ 2 ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถปฏิบัติงานและจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาสถานศึกษาให้มีความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์ที่ 7 ส่งเสริม สนับสนุนเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารและการจัดการศึกษา

การบริหารกลยุทธ์โดยเน้นหลักการดังนี้

- 1) มุ่งสนับสนุนการทำงานลงสู่ระดับห้องเรียนและสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยเน้นระบบการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงการนิเทศ ช่วยเหลือ ติดตามความก้าวหน้าของสถานศึกษาเป็นรายโรงและการแก้ไขการทำงานของสถานศึกษาหากไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น ทั้งนี้ภายใต้การดูแลขององค์กรคณะบุคคลและความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) มุ่งพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นฐานการพัฒนา
- 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตัดสินใจดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายที่ส่วนกลางกำหนด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงาน (Creation) และการมีส่วนร่วมของชุมชน เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสังคมทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวาง
- 4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา นำมาซึ่งผลลัพธ์ทางการศึกษา
- 5) หน่วยงานทุกระดับบูรณาการการจัดการศึกษาและการใช้ทรัพยากรกับหน่วยงานอื่น ๆ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว

จุดเน้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้กำหนดจุดเน้นตามกลยุทธ์ประจำปี 2560 ดังนี้

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลักเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3
  - 2) การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามหลักสูตร
ปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ
  - 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็นและนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง และมีทักษะการคิดพื้นฐาน
  - 4) นักเรียนทุกคนมีความสำนึกในในความรักชาติไทย
  - 5) เพิ่มศักยภาพนักเรียนด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
  - 6) สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่เน้นให้ประชากรวัยเรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการ
ศึกษาอย่างทั่วถึงลดอัตราการออกกลางคัน ศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ
  - 7) ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 8) นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่
ประชาคมอาเซียน มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและสังคมพหุวัฒนธรรม
  - 9) สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งได้รับการรับรองจากการ
ประเมินคุณภาพภายนอก ตลอดจนการพัฒนาสถานศึกษาในพื้นที่ชนบท โรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาและโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล
  - 10) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
  - 11) นักเรียนมีทักษะชีวิตในการรับมือกับสถานการณ์และภัยพิบัติต่าง ๆ
ผลผลิตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีดังนี้
    - 1) ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา
    - 2) ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษา
    - 3) เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาสมรรถภาพ
    - 4) เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีการกำกับ ประสาน ส่งเสริม
การจัดการศึกษาให้สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 222 โรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัด
การศึกษา เพื่อให้ภารกิจดังกล่าวสามารถตอบสนองสภาพปัญหาและรับรองการขับเคลื่อนนโยบาย
ของรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. 2561 : 30 - 31)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ ศึกษาผลงานการวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

สุชาติ คำชนะ (2554 : 124 - 125) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาหลังการประเมินภายนอกรอบที่ 2 โรงเรียนหนองหัวช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ให้ได้รับการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการประกันคุณภาพก่อนดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่ชัดเจน การวางแผนงานประกันคุณภาพการศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ หลังดำเนินงานวิจัยมีการศึกษาและการเตรียมการ ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจตระหนักในคุณค่าและความสำคัญ การวางแผนงานประกันคุณภาพการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน สร้างความตระหนักความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน การนำแผนงานประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ สร้างความเข้าใจร่วมกันและพัฒนาบุคลากรก่อนนำไปใช้ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติ เก็บข้อมูลในทุกมาตรฐานและโดยรวมอยู่ระดับดีมาก การดำเนินการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีการศึกษาและเตรียมการ แต่งตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถ มีการค้นคว้าความรู้ เกิดความเข้าใจตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดรูปแบบและระบบประกันคุณภาพการศึกษาและนำผลจากการศึกษาดูงาน โรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน มาวางแผนดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาครบทุกด้านและการนำเสนอข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ มีการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อนำแผนงานประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ มีการทบทวนสร้างความเข้าใจแผนการประกันคุณภาพการศึกษา มีการนิเทศกำกับติดตาม จึงทำให้การดำเนินการเป็นไปตามแผน สุดท้ายมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาและดำเนินการเก็บข้อมูลได้ทุกมาตรฐานและสรุปรายงานผลการตรวจสอบได้ตามกำหนดเวลา ผลการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ระดับดีมาก เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 เข้ามาตรวจประเมิน ผลปรากฏว่า ผ่านการรับรองในการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

เฟื่องลัดดา คำกรฤชา (2554 : 92 - 93) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินภายนอกของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า 1) การเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพเพื่อรองรับการประเมินภายนอกของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมด้านการประสานงานกับองค์กรอื่น 2) การเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพเพื่อรองรับการประเมินภายนอกของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

วรรณ เกตุวัฒนา (2555 : 63 - 64) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรับการประเมินภายนอกรอบที่สามของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 อำเภอบ้านบึง จังหวัดลพบุรี มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรับการประเมินภายนอกรอบที่สาม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2) เพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรับการประเมินภายนอกรอบสามในด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา และด้านการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรับการประเมินภายนอกรอบสาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และระยะเวลาในการทำงานส่งผลต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรับการประเมินภายนอกรอบสาม จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจษฎา พรหมบุตร (2555 : 78 - 79) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมรายด้านและรายข้อเกือบทั้งหมด ยกเว้น เรื่อง สถานศึกษามีการใช้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริร์มย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมรายด้านและรายข้อเกือบทั้งหมด ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บัณฑิตา ตะวันหะ (2555 : 175 - 176) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริร์มย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูวิชาการและครู เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริร์มย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรายงานคุณภาพประจำปี รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูวิชาการและครูจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพประจำปี และด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาและด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูวิชาการและครูจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

ภาวิณี ศรีสง่า (2555 : 98 - 99) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริร์มย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยสูงมาหาลำดับ ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านบุคลากร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงมาหาลำดับ ดังนี้ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำรายงาน

ประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดระบบบริหารและสารสนเทศ จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

อุทัยวรรณ สอนเจริญ (2555 : 160 - 165) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น : พหุกรณีศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งสองขนาดมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามขั้นตอนของ PDCA ในทุกด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนทั้งสองขนาดมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของแต่ละโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดเล็กกำหนดให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วม และให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาเห็นชอบแต่ไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงในการกำหนด ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกำหนดให้ตัวแทนบุคลากรแต่ละฝ่ายภายในโรงเรียนร่วมรับผิดชอบ และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมโดยตรง 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กจัดทำแผนตามปีการศึกษา ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจัดทำแผนตามปีงบประมาณและแบ่งเป็นแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีการติดตามตรวจสอบด้วยการสอบถามทางวาจา แต่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการนิเทศติดตามตรวจสอบ 3) ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กได้กำหนดให้ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในเป็นผู้รับผิดชอบรับผิดชอบ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษได้กำหนดให้กลุ่มบุคลากรในฝ่ายแผนงานร่วมกันรับผิดชอบ 4) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนทั้งสองขนาดมีการนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนจากการสอบถามหรือนิเทศติดตามจากหัวหน้างาน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการตรวจสอบจากการส่งรายงานของผู้ดำเนินงาน 5) ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งสองขนาดมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอย่างสม่ำเสมอและเป็นปัจจุบันจึงไม่ถือเป็นการเตรียมการในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด 6) ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กกำหนดให้บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายใน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้ประเมินคุณภาพภายใน 7) ด้านการจัดทำรายงาน

ประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน พบว่าโรงเรียนทั้งสองขนาดมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน โดยใช้รูปแบบตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดให้ และ 8) ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการส่งบุคลากรให้เข้ารับการอบรม หรือศึกษาดูงาน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการจัด โครงสร้างงานให้เหมาะสม และให้ความรู้แก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียน

เดือนจิต พงศรี (2556 : 122 - 123) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบที่สาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 372 คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบที่สาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาได้นำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงอย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งในระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา ควรจัดระบบบริหารและสารสนเทศให้เป็นระบบ แต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะและพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือทุกฝ่าย

ศิรินารถ โพธิ์อยู่ (2556 : 91) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินภายนอกรอบที่สามของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการรับความช่วยเหลือในการเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม ผลการศึกษาพบว่า สภาพความพร้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ด้านภูมิทัศน์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ยังขาดความรู้ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองน้อยและปัญหาด้านการบริหารบุคคลเกิดความไม่เท่าเทียมกัน โดยไม่ยึดหลักเหตุและผลในการตัดสินใจ ในส่วนของความต้องการรับความช่วยเหลือคือ ต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการเข้ารับการอบรมในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานและต้องการให้มีการบริหารจัดการที่ยึดหลักความเสมอภาค ขอมรับการติกาการอยู่ร่วมกัน โดยให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

กานต์รวี เกิดสมศรี (2556 : 77 - 81) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า 1) การดำเนินงาน

การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นิวัฒน์ อุ่นพิกุล (2556 : 109) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนิกร แสงงาม (2556 : 111) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงมาหาค่า ได้ดังนี้ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการรายงานผล ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภารัตน์ ฉิมมาลี (2557 : 114 - 118) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า 1) การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยรวมและเกือบทุกด้านอยู่ใน

ระดับมาก ยกเว้นด้านคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่โดยรวม และเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันและประสบการณ์ต่างกันโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 4) ปัญหาสำคัญในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของบุคลากรได้แก่ พัฒนาการด้านการอ่านออกเสียงไม่ชัดเจนเนื่องจากติดภาษาถิ่น เทคโนโลยีการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน งบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สะดวกในการบริหารจัดการ และขาดการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนไม่เพียงพอ และมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมนักเรียนใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า ต้องการให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีในการเรียนการสอน โดยการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ ควรใช้หลักในการบริหารงานที่เป็นธรรมและถูกต้อง และควรมีการกระจายเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทุกหมู่บ้าน ควรมีการเพิ่มกำลังบุคลากรและพัฒนาตนเอง

รัตตินันท์ ทวีสุขเสถียร (2557 : 100 – 102) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนคูเมือง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า 1) สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนคูเมือง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนคูเมือง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมเกิดจากบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่ให้ความสำคัญ ขาดความร่วมมือการดำเนินการ ขาดการกำกับติดตาม ขาดการประเมินผลที่ได้มาตรฐานและต่อเนื่อง และไม่มีผลการนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงในการดำเนินการครั้งถัดไป และ 3) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนคูเมือง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวม ควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้าประชุมอบรมสัมมนา เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ปรับหลักสูตรให้เข้ากับบริบทโรงเรียน จัดให้มีการนิเทศ กำกับ

ติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์สภาพปัญหาโดยใช้ SWOT นำผลที่ได้มากำหนดแผนกลยุทธ์ครั้งถัดไป จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความหลากหลาย มีประสิทธิภาพ มีการเก็บข้อมูลโดยผู้รับผิดชอบที่ถูกแต่งตั้งเพื่อรวบรวมเป็นเล่มรายงานผลต่อไป บุคลากรควร รายงานผลการปฏิบัติงานของตนเอง ส่งเสริมให้บุคลากรนำผลการประเมินไปใช้พัฒนางาน

จตุพร ชินะใจ (2558 : 143 - 144) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีขั้นตอนการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ เอกสารรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม 2) การร่างแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบสี่ และ 3) การตรวจสอบร่างแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับประเมินภายนอกรอบสี่ ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม พบว่า ด้านจุดด้อยหรือจุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะ ส่วนใหญ่ขาดการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการพัฒนาวางแผนและจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้ระบบสารสนเทศเข้ามามีส่วนช่วยและจัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนและครอบคลุมการดำเนินงาน ตามแผนงานที่วางไว้ ผลการศึกษา มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สี่ การตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในประเทศพบว่า สภาพการเตรียมความพร้อมการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นของผู้บริหารและครูไม่มีความแตกต่างกัน โรงเรียนขนาดเล็กมีความพร้อมการดำเนินงานประกันคุณภาพน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ปัญหาที่พบในด้านผู้เรียน ขาดทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความ การใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความรับผิดชอบ ในด้านครู ขาดความรู้ในการใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย และคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ส่วนในด้านการบริหาร ขาดการนำสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการ

งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาผู้วิจัยได้ค้นคว้า จึงรวบรวมมาเพื่อนำเสนอ ได้ดังนี้

แพ็ตทริกเซีย (Patricia. 1994 : 4 - 8) ได้ศึกษาการประเมินการก้าวไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและควบคุมการปฏิบัติในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในระบบที่มีการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้กลไกทางสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในประเทศเยอรมัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาจากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการประเมิน คือกระบวนการที่ชัดเจนในประเทศสวีเดนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก การประกันคุณภาพฝรั่งเศสให้ความสำคัญและเชื่อถือจากการใช้ข้อสอบภายนอกโรงเรียน การควบคุมจากส่วนกลางประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกสถานศึกษา นำเอาระบบการสอนมาตรฐานกลางอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน มีการตรวจสอบอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพการวัดการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาขั้นสูง

บั๊ก (Bugg. 2000 : 4330 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพและแผนพัฒนาในสถาบันชั้นสูงของรัฐอิตาลี ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของการรับรองคุณภาพและแผนพัฒนาของสภาการศึกษาในรัฐอิตาลี ซึ่งเป็นผลจากการเลือกของสองสถาบันที่มีเกณฑ์บรรทัดฐานในการรวมการศึกษา ในส่วนที่หนึ่งในการร่วมกับผู้วิจัยให้มีความเข้าใจสูงสุดต่อพื้นฐานแต่ละสถาบัน ส่วนที่สอง ผู้วิจัยแยกเอกสารในการร่วมมือของแต่ละสถาบันในขั้นตอนการรับรองคุณภาพ ซึ่งรวมถึงรายงานการทบทวนทั้งภายในและภายนอก ในส่วนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู ส่วนประกอบอื่น ๆ เกี่ยวกับเอกสารที่ได้รับ เช่น การปรับปรุงสถาบัน การประชุมของคณะกรรมการและระเบียบวาระการประชุม เอกสารที่ถูกทฤษฎี การได้คุณภาพซึ่งมีผลในหลายขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า การแนะนำ นักวิชาการให้การรับรองสถาบันการศึกษาขั้นสูง เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของสถาบัน สถาบันในเมืองที่ประสบผลสำเร็จด้านการดำเนินงานผลกระทบในการรับรองคุณภาพของกลยุทธ์การสอนที่หลากหลายของสถาบันและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ชุมชนและแหล่งเงินทุนต่าง ๆ

เซียฮาน (Sheahan. 2001 : 5819 - A) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการเพิ่มความเชื่อถือและคำจำกัดความคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสาธารณชนและหน่วยงานภาครัฐ มีผลต่อความต้องการในการสร้างคุณภาพและมาตรฐานการวัดคุณภาพการศึกษาในระดับสูง การสร้างความเชื่อมั่นเป็นวิธีที่ดีที่สุดต่อการวัดคุณภาพการศึกษา ควรเน้นการวัดผลประเมินผลของผู้เรียนให้มากขึ้น ในฐานะที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนที่สุด ชุมชนต้องให้

ความสนใจกับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดคุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพ การศึกษาระดับสูง เป็นแนวคิดที่ยากกับคำจำกัดความ

จินไนลด์ (Gynnild. 2007 : 236 - 273) ได้ศึกษาแนวทางใหม่ในการประเมินคุณภาพ การศึกษา โดยได้ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีอินอร์วีเจียน ซึ่งได้รับการประเมินโดยบริษัทประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษานอร์วีเจียน เอเจนซี่ โดยการประเมินคณะวิชา 7 คณะวิชา ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ทำการสอนให้นักศึกษาซึ่งผล การประเมินได้รับรองคุณภาพพร้อมมหาวิทยาลัยได้ทำการสอนให้นักศึกษา ซึ่งผลการประเมินได้ รับรองคุณภาพว่ามหาวิทยาลัยได้พัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาในเวลารวดเร็ว จากการประเมินดังกล่าวได้บ่งชี้ถึงหลักเกณฑ์ใหม่ของการรับรองคุณภาพว่าไม่ใช่เฉพาะ การเตรียมการด้านระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงคุณภาพของ การจัดการเรียนการสอนด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนที่สำคัญ

ลิม (Lim. 2009 : 79 - 94) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพในการเป็นเครื่องมือ ในการแข่งขันด้านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนในประเทศสิงคโปร์ เพื่อตรวจสอบ การพัฒนาและประสิทธิภาพของเครื่องมือในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ เอกชนในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งได้เกิดการแข่งขันในตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น โดยออกแบบวิธีการ/ แนวทางการตรวจสอบการเจริญเติบโตของการศึกษาเอกชนในสิงคโปร์ พบว่า การประกันคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนในสิงคโปร์ ยังคงเจาะจงกับธุรกิจและการจัดการ รัฐบาลยัง ไม่ได้กำหนดรูปแบบกรอบระเบียบใด ๆ เพื่อให้มั่นใจถึงมาตรฐานทางวิชาการที่ยึดถือแต่โรงเรียน เอกชนจำนวนมากที่อาศัยการริเริ่มของตนเอง เพื่อรักษาคุณภาพการเรียนการสอน งานวิจัยนี้เปิดเผย ให้เห็นถึงความไม่เพียงพอในการประกันคุณภาพในอุตสาหกรรมการศึกษาระดับอุดมศึกษา เอกชนของสิงคโปร์ซึ่งให้ความจำเป็นในการประสานงานระหว่างรัฐบาลสิงคโปร์และผู้ให้ การศึกษาเอกชน ซึ่งควรเป็นอีกกรอบการประเมินหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะให้การประกัน คุณภาพมีความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงวิสัยทัศน์ของการเป็นศูนย์กลาง การศึกษาระดับภูมิภาค

หว่องและลี (Wong & Li. 2010 : 205 - 233) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพในโรงเรียน อนุบาลฮ่องกง และได้พบกลไกใหม่ของการประกันคุณภาพการตรวจสอบ (QAI) ในปี 2000 ทั้งนี้ เพื่อที่จะบังคับสอบและปรับปรุงโรงเรียนในภาคของการศึกษาปฐมวัย พบว่า การประกันคุณภาพ การตรวจสอบ หรือ QAI ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1) โรงเรียนประเมินผลการตรวจสอบ ภายนอก 2) รายงานผลการดำเนินการตรวจสอบให้ประชาชนเข้าใจบทบาทของการประเมินตนเอง 3) การตรวจสอบปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การศึกษาได้วิเคราะห์รายงาน QAI ทั้งหมด 80 รายงาน

ที่ออกโดยรัฐบาลและทำการสัมภาษณ์ครูใหญ่และครูโรงเรียนอนุบาลที่ได้รับการจัดอันดับดีเยี่ยม ดี และความพึงพอใจในการเรียนรู้และประสิทธิภาพการสอนใน QAI จากการวิเคราะห์ พบว่า

- 1) การประเมินตนเองมีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอน การปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญแต่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนของปัญหาที่พบใน QAI
- 2) โรงเรียนอนุบาลทั้งหมดรายงานความ ทำทหาย 4 ประเภท คือ ความไม่แน่นอน บุคลากร ภาระงานและภาระทางจิตใจ และ 3) QAI เป็นกระบวนการที่อำนวยความสะดวกและมีประสิทธิผลอย่างยิ่งในการประเมินตนเองของโรงเรียนและพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติตามนโยบายด้วย ทั้งนี้ความค้ำึงถึงว่ากลไกการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ การรักษาความสมดุลระหว่างการประเมินภายในและภายนอกและภายในและการทำงานที่มีการกระจายอำนาจตัดสินใจและมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินทั้งภายในและภายนอก คุณภาพนักเรียนเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่สุด การประกันคุณภาพการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของระบบการประกัน ตลอดทั้งมีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาแต่ละแห่ง จะมีรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามสภาพ สิ่งแวดล้อม และความต้องการของหน่วยงาน ไม่ยึดติดรูปแบบ แต่นั้นให้มีความยืดหยุ่นเหมาะกับการปฏิบัติงาน

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้นำเสนอมาแล้ว สามารถสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา และเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ รวมถึงบุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการที่สามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายในมีความสำคัญต่อระบบการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลถึงคุณภาพของการศึกษา คุณภาพของสถานศึกษา คุณภาพของผู้เรียน ตลอดจนคุณภาพของครูผู้สอนและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยสถานศึกษาจะต้องมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพอันส่งผลเพื่อรองรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 218 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 218 คน ครู จำนวน 218 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 436 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบ่งประชากรโรงเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยลักษณะแบ่งชั้น (Stratified)

2.2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608-610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 โรงเรียน

2.3 ทำการสุ่มโรงเรียนให้กระจายไปตามขนาดโรงเรียนต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก จะได้โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 72 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 58 โรงเรียน และขนาดใหญ่ จำนวน 10 โรงเรียน

2.4 ผู้ตอบแบบสอบถาม จะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน และครูโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้บริหาร จำนวน 140 คน และครู จำนวน 140 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 280 คน รายละเอียดปรากฏดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและ
ขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง		
			ผู้บริหาร	ครู	รวม
ขนาดเล็ก	112	72	72	72	144
ขนาดกลาง	90	58	58	58	116
ขนาดใหญ่	16	10	10	10	20
รวม	218	140	140	140	280

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนา
ขึ้นมา แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน
มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
การศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับ
ระบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งระดับตามสภาพการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งเป็น
5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended Form) โดยให้เติมข้อความเกี่ยวกับข้อเสนอแนะความคิดเห็นและความต้องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษา เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมความคิด และรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม จากเอกสารตำราต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 สร้างแบบสอบถาม โดยให้กลุ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.4 นำเสนอร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นดังนี้

2.4.1 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมและตรงกับสภาพจริง รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

2.4.2 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.4.2.1 นางสุธิรา เกษระคู่ วุฒิการศึกษา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านจี้เหล็กโนนจาน อำเภอชุมพลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.2.2 นายสุภพ ไชยทอง วุฒิการศึกษา ค.ด. (การบริหารการศึกษา) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.4.2.3 นายขรรยง ผิวอ่อน วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผล

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.7 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ ในข้อ 2.6 มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ทดสอบความแตกต่าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 83 - 84) โดยใช้ t - test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือ ถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไป ถือว่ามีค่าอำนาจจำแนกสูง อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ (รายละเอียดภาคผนวก ค หน้า 146 - 148) ปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.80 ถึง 4.75

2.8 นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 84) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .911 ถือว่าแบบสอบถามนั้นใช้ได้ สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ต่อไป (รายละเอียดดังภาคผนวก ข หน้า 159)

2.9 นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือจากผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 แจ้งโรงเรียนในสังกัดเพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับกำหนดวันรับแบบสอบถามกลับคืน ปรากฏว่า ได้รับกลับคืน จำนวน 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม และกำหนดตัวเลข แทนค่าข้อมูลในแต่ละข้อ

3. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

3.2 การศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายและการจัดอันดับ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 163) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples Test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.4 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé Method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในตอนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตรดังนี้

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	p	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 124)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่ม
	n	แทน	จำนวนของคะแนนในกลุ่ม

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	$S.D.$	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ค่าคะแนน
	n	แทน	จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่ม
	$\sum$	แทน	ผลรวม

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 อำนาจจำแนก โดยวิธีการวิเคราะห์หาค่า t เป็นรายข้อ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้สูตร (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 260)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_H$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	S_H^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูง หรือกลุ่มต่ำที่นำมาวิเคราะห์

2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค โดยใช้สูตร (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 261)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยใช้ Independent Samples t-test (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 137) มีสูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบ t
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 2
	S_1	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
	S_2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

3.2 การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) มีสูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าแจกแจงของ F
	MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffé Method) มีสูตรดังนี้ (Byrkit. 1975 : 276 – 277 ; อ้างถึงใน ชูศรี วังศ์รัตน์. 2553 : 236)

$$cv_d = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{within})\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}$$

เมื่อ	K	แทน	จำนวนกลุ่มในกลุ่มตัวอย่าง
	F^*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)
	MS_{within}	แทน	ค่า Mean Square within Group ที่คำนวณไว้แล้ว ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
	n_1	แทน	จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University